

Kulturno-povijesna baština Moskve i Sankt Peterburga

Mlinarić, Karina

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Međimurje in Čakovec / Međimursko veleučilište u Čakovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:110:723722>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-01**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Međimurje in Čakovec Repository -
Polytechnic of Međimurje Undergraduate and
Graduate Theses Repository](#)

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ
MENADŽMENTA TURIZMA I SPORTA

Mlinarić Karina

**KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA
MOSKVE I SANKT-PETERBURGA**

ZAVRŠNI RAD

Čakovec, kolovoz 2022.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ MENADŽMENTA TURIZMA I SPORTA

Mlinarić Karina

**KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA MOSKVE I SANKT-
PETERBURGA**

**CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE OF MOSCOW
AND SAINT-PETERSBURG**

ZAVRŠNI RAD

Mentor:
mr.sc. Ivan Hegeduš, v.pred.

Čakovec, 2022.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
ODBOR ZA ZAVRŠNI RAD

Čakovec, 25. veljače 2022.

Grana: **5.01.06 opća ekonomija**

ZAVRŠNI ZADATAK br. 2021-MTS-R-88

Pristupnik: **Karina Mlinarić (0313024058)**
Studij: redovni preddiplomski stručni studij Menadžment turizma i sporta
Smjer: Menadžment turizma

Zadatak: **Kulturno-povijesna baština Moskve i Sant Petersburga**

Opis zadatka:

Moskva i Sant Petersburg slove ako najpoznatije turističke destinacije u Rusiji. Oba grada obiluje bogatim kulturno-povijesnim sadržajima i privlače milijune turista iz svih krajeva svijeta. Koji su najpoznatiji kulturno-povijesni spomenici u navedenim gradovima i koji od navedenih gradova ima više turista? Ima li možda koji od navedenih gradova koji spomenik koji je pod zaštitom UNESCO-a? Kakva je struktura gostiju koji dolaze u navedene gradove i kako i na koji način se oni promoviraju? Kakva je budućnost navedenih gradova s obzirom na pandemiju? Stagnira li turizam u navedenim gradovima ili je kulturno-povijesna baština svakog grada prevelik mamac za turiste iz cijeloga svijeta i kao takva je nepresušan zdenac bez obzira na pandemiju koja je trenutno na svjetskoj sceni.

Zadatak uručen pristupniku: 25. veljače 2022.

Rok za predaju rada: 20. rujna 2022.

Mentor:

Predsjednik povjerenstva za
završni ispit:

_____
mr. sc. Ivan Hegeduš, v. pred.

ZAHVALA

Želim zahvaliti svojem mentoru, mr.sc. Ivanu Hegedušu, v.pred. na pomoći u vezi oblikovanja teme ovog završnog rada, koji mi je pružio priliku da istražim kulturu i povijest svoje domovine.

Također, posebna zahvala mojoj obitelji koja je bila najveća podrška tijekom mojeg studiranja.

Sažetak

Tema ovog završnog rada je Kulturno-povijesna baština Moskve i Sankt Peterburga. Moskvu je osnovao knez Jurij Dolgoruki na brdu Borovicki na ušću dviju rijeka - rijeke Moskve i rijeke Neglinnaya. Povoljan geografski položaj grada bio je jedan od glavnih razloga zbog kojih je grad vrlo brzo stekao ekonomsku samostalnost, a posljedično i politički utjecaj. Povijest Sankt Peterburga je relativno mlada. 2003 godine grad je imao samo tristo godina. U odnosu na mnoge europske gradove s tisućljetnom poviješću, čini se vrlo mladim. Ali ta su tri stoljeća upila ogroman broj povijesnih događaja, preokreta, revolucija, ratova te ponovnog rađanja iz ruševina (Chernoberezhskaya, 2008:39).

Turistička djelatnost kao takva se usko veže uz kulturu i povijest te se danas smatra dinamičnom i profitabilnom industrijom s velikim potencijalom. Rusija ima goleme prirodne resurse i kulturno-povijesni potencijal za razvoj raznih vrsta domaćeg turizma. Moskva i Sankt-Peterburg su dva od najpoznatijih turističkih odredišta među stranim i domaćim turistima u Rusiji. Gradovi imaju značajnu povijesno-kulturnu baštinu za formiranje turističkog proizvoda, za pretvaranje turizma u osnovnu granu gospodarstva gradova.

Plan, točnije cilj ovog rada je razmotriti i predstaviti kulturne i povijesne sadržaje koje posjeduju istražene destinacije. Važnost odabrane teme pokazuje se u lošem poznavanju i prepoznatljivosti kulturnih i povijesnih objekata i spomenika te u njihovom slabom utjecaju na turiste prilikom odabira odredišta za putovanje. Kako bi se povećala osviještenost ljudi o opširnosti i zanimljivosti takvog oblika turizma, kao što je kulturni turizam, te u svrhu izrade ovog završnog rada, provodilo se online anketiranje pod temom Istraživanje o kulturno-povijesnoj baštini Moskve i Sankt Peterburga koje je priloženo u nastavku rada. Pomoću ankete pokušalo se saznati koliko dobro su ispitanici upoznati s turističkom ponudom. Istraživanje je na kraju pokazalo da je razina poznavanja turističkih destinacija osrednja, što govori o slaboj informiranosti ispitanika o kulturi i povijesti Moskve i Sankt Peterburga. Istraživanje se provodilo na domaćem tržištu, odnosno u njemu su sudjelovali državljani Republike Hrvatske u dobi od 18 do 65 godina i više. Drugi najznačajniji rezultati se odnose na zadovoljstvo ispitanika koji su posjetili barem jedan od navedenih gradova, turističkom ponudom za svaku destinaciju zasebno. Tu su rezultati za jedan i za drugi grad pokazali da prosječna ocjena takvih usluga, kao što su ugostiteljske usluge i usluge smještaja, iznosi otprilike 4 od 5, što govori o visokoj razini kvalitete usluga. Što se tiče očuvanosti, odnosno privlačnosti samih kulturno-povijesnih objekata dvaju gradova, tu je ocjena isto vrlo zadovoljavajuća te iznosi oko 4. Također, pokušalo se potaknuti i zainteresirati ispitanike koji nisu posjetili nijednu od ovih

turističkih destinacija, tako da su im bila postavljena pitanja o tome što bi oni voljeli posjetiti na temelju priloženih fotografija najpoznatijih turističkih atrakcija.

Ključne riječi: *Kultura, povijest, baština, turizam, Moskva, Sankt Peterburg.*

SADRŽAJ

SAŽETAK

1. UVOD.....	6
2. KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA	8
2.1. Kulturna baština.....	8
2.2. Povijesna baština	8
3. VRSTE KULTURNIH I POVIJESNIH DOBARA.....	8
3.1. Nematerijalna kulturna dobra	9
3.2. Materijalna kulturna dobra	9
3.3. Vrste povijesnih podataka	9
4. POPIS NAJPOZNATIJIH KULTURNO-POVIJESNIH SPOMENIKA MOSKVE.....	10
4.1. Najpoznatiji kulturni objekti.....	10
4.1. Najpoznatiji povijesni spomenici	15
5. POPIS NAJPOZNATIJIH KULTURNO-POVIJESNIH SPOMENIKA SANKT- PETERBURGA	17
5.1. Najpoznatiji kulturni spomenici	18
5.2. Najpoznatiji povijesni spomenici	20
6. SPOMENICI POD ZAŠTITOM UNESCO-A	22
6.1. Spomenici pod zaštitom UNESCO-a u Moskvi	22
6.2. Spomenici pod zaštitom UNESCO-a u Sankt Peterburgu.....	23
7. PROMOCIJA NAVEDENIH TURISTIČKIH DESTINACIJA	24
7.1. Promocija na lokalnoj razini.....	24
7.2. Promocija (prepoznatljivost) na globalnoj razini	24
8. BUDUĆNOST TURIZMA NAVEDENIH GRADOVA S OBZIROM NA PANDEMIJU COVID-19	26
9. ISTRAŽIVANJE O KULTURNO-POVIJESNOJ BAŠTINI MOSKVE I SANKT- PETERBURGA	27
9.1. Metodologija istraživanja	27
9.2. Karakteristike uzorka.....	29
9.3. Rezultati istraživanja.....	30
9.4. Ograničenja istraživanja	38
10. ZAKLJUČAK.....	40
11. LITERATURA	42
PRILOZI	

1. UVOD

Sušтина rada proizlazi iz činjenice da je turizam povezan samo sa zabavom i stvaranjem turističkih doživljaja, već i sa upoznavanjem kulture i povijesti određene destinacije koje igraju sve značajniju ulogu u putovanjima suvremenih turista, a njihov daljnji razvoj i održavanje, kao turističkih proizvoda, ovise o njihovoj prilagodbi suvremenim tržišnim trendovima i zahtjevima turista. Najveći problem se pokazuje u lošem razumijevanju važnosti kulturno-povijesne baštine turističkih destinacija te slabom privlačenju većeg broja turista na takva mjesta. Prema istraživanjima u području turizma, sve manji broj turista uzima u obzir kulturno-povijesno naslijeđe kao motiv odlaska u određenu turističku destinaciju (30%- Travel Industry Association of America). Stoga je pretpostavka ovog rada oblikovanje održivije budućnosti za kulturno-povijesni turizam. „Turističke politike i aktivnosti moraju se provoditi uz poštovanje umjetničke, arheološke i kulturne baštine koju moraju štiti i prenositi budućim naraštajima; posebnu pozornost treba posvetiti očuvanju spomenika, bogomolja, arheoloških i povijesnih lokaliteta, kao i modernizaciji muzeja koji bi trebali biti široko otvoreni i dostupni turistima” (UNWTO, 2020:15.).

Predmet ovog rada je kulturno-povijesni sektor turizma navedenih gradova te utjecaj same kulturno-povijesne baštine na turista i na njegov odabir odredišta za putovanje uz korištenje podataka o skupinama odnosno strukturama turista te njihovoj potražnji za kulturnim proizvodima. Potrebno je upoznati ljude sa kulturno-povijesnom baštinom koju ovi gradovi posjeduju kako bi se u potpunosti iskoristio potencijal kulturnog turizma cijele zemlje.

Poznato je da zemlja ima ogroman broj kulturnih, povijesnih i prirodnih znamenitosti, kao i drugih objekata turističkog karaktera. Prema podacima, to uključuje 2.368 muzeja u 477 povijesnih gradova, 590 kazališta, 67 cirkusa, 24 zooloških vrtova, gotovo 99.000 povijesnih i kulturnih spomenika, 140 nacionalnih parkova i rezervata. Trenutno u Rusiji postoje 103 muzejska rezervata i 41 muzejsko imanje (objekti identični muzejskim rezervatima po naravi svoje djelatnosti, koji se u pravilu razlikuju na malom teritoriju). Muzejski rezervati igraju ključnu ulogu u oblikovanju atraktivne slike Rusije u inozemstvu. Od 15 lokaliteta kulturne baštine uvrštenih na UNESCO-v popis svjetske baštine, 12 je dio muzeja rezervata. U skladu s tim, mreža muzeja-rezervata kao središta međunarodnog i domaćeg turizma zahtijeva stalno unapređenje i razvoj. Moskva i Sankt Peterburg, koji su i dalje glavna prometna vrata za ulazak stranih turista, preuzimaju do 75% međunarodnih dolazaka, čiji broj opada u posljednje 2-3 godine zbog naglog rasta cijena u ovim gradovima. Smanjenje dolaznih turista u zemlju počelo se događati 2006. U 2007. broj dolazaka "klasičnih" stranih turista sa svrhom rekreacije smanjen je za više od 8 posto (Ostroumov, 2021:63.).

Glavna i značajna pitanja ovog rada su: „Koji su najpoznatiji kulturno-povijesni spomenici u

navedenim gradovima?“ , „Koji od navedenih gradova ima više turista?“ , „Ima li koji od navedenih gradova spomenik koji je pod zaštitom UNESCO-a?“ , „Kakva je struktura gostiju koji dolaze u navedene gradove i na koji način se oni promoviraju?“ , „Kakva je budućnost navedenih gradova s obzirom na pandemiju?“ , „Stagnira li turizam u navedenim gradovima?“

2. KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA

Kulturna baština pokriva mnoge aspekte života zajednice, kako prošlosti tako i sadašnjosti. Kada je riječ o prošlosti, baština uključuje jedinstvena povijesna i kulturna dostignuća određenog vremena koja se pohranjuju ili čuvaju kako bi ih doživjeli sadašnji i budući naraštaji. Ovakvo shvaćanje kulture i kulturne baštine ističe se, prije svega, njezinim nematerijalnim oblicima. Pojam kulturne baštine također uključuje povijesne gradove i sela, kulturni krajolik koji se održava stoljetnom ljudskom djelatnošću stvarajući nacionalnu tradiciju. Ovaj koncept kulturne baštine poprima dimenzije koje treba promatrati kao cjelinu. Na taj se način pojedini segmenti iste baštine u povijesnom kontekstu mogu bolje razumjeti i interpretirati. Na kraju, važno je istaknuti da ove povijesne činjenice trebaju prepoznati/prihvatiti autohtono stanovništvo i turisti (Demonja, Gredičak, 2015:191.).

2.1. Kulturna baština

Kulturna baština je izraz načina života koje je zajednica razvila i prenosi s generacije na generaciju, uključujući običaje, prakse, mjesta, predmete, umjetničke izričaje i vrijednosti. Kulturna baština često se izražava kao nematerijalna ili materijalna kulturna baština (ICOMOS, 2002.).

2.2. Povijesna baština

Zakon o upravljanju resursima iz 1991. i predložena izjava o regionalnoj politici (eng. The Resource Management Act 1991 and the proposed Regional Policy Statement) definira **povijesnu baštinu** kao prirodne i fizičke resurse koji doprinose razumijevanju i uvažavanju povijesti i kulture zemlje, koji proizlaze iz bilo čega od sljedećih karakteristika: • arheološke • arhitektonske • kulturne • povijesne • znanstvene • tehnološke. Povijesna baština uključuje: • Povijesne spomenike, strukture, lokacije i područja • Arheološka nalazišta • Okruženja povezana s prirodnim i fizičkim resursima. Povijesna baština pruža vezu s onima koji su živjeli prije nas. Pomaže nam definirati tko smo i doprinosi tome naš osjećaj mjesta. Jednom uništeno, ne može se zamijeniti. Naša se povijest nalazi i u opipljivim fizičkim ostacima i u nematerijalnim vrijednostima povezanim s našim precima.

3. VRSTE KULTURNIH I POVIJESNIH DOBARA.

Generalna skupština Svjetske turističke organizacije (WTO) donijela je 28. lipnja 1985. deklaraciju koja uključuje načela o očuvanju i promicanju prirodne, kulturne i povijesne baštine te kriterije kako to provesti u području turizma. U Deklaraciji stoji (Štifanić, 2000.): „Kulturna baština jednog naroda obuhvaća djela njegovih umjetnika, arhitekata, skladatelja, književnika i

filozofa, djela nepoznatih autora koja su postala sastavni dio narodne baštine, zajedno sa svim vrijednosti koje životu daju smisao. Djela su materijalnog i nematerijalnog podrijetla i izražavaju stvaralaštvo naroda. To su: jezik, običaji, vjerovanja, mjesta i povijesni spomenici, književnost, umjetnička djela, arhivi, knjižnice (Meksička deklaracija). Nova sastavnica koja se pojavljuje u navedenoj definiciji je nematerijalna povijesna baština koja uključuje folklor, rukotvorine, tehnička zanimanja i druga tradicijska zanimanja, priredbe, običaje, pučke svetkovine, priredbe, obrede, crkvene svečanosti, razne sportske događaje itd (Gredičak, 2008:207).

3.1. Nematerijalna kulturna dobra

Prakse, reprezentacije, izrazi, znanja, vještine – kao i instrumenti, predmeti, artefakti i kulturni prostori povezani s njima – koje zajednice, grupe i, u nekim slučajevima pojedinci, prepoznaju kao dio svoje kulturne baštine. Ovu nematerijalnu kulturnu baštinu koja se prenosi s generacije na generaciju, zajednice i skupine neprestano stvaraju kao odgovor na svoj okoliš, njihovu interakciju s prirodom i svoju povijest, te im daje osjećaj identiteta i kontinuiteta promičući tako poštovanje kulturne raznolikosti i ljudsku kreativnost.

3.2. Materijalna kulturna dobra

„Materijalna kulturna baština” odnosi se na fizičke artefakte koji se proizvode, održavaju i prenose međugeneracijski u društvu. Uključuje umjetničke kreacije, izgrađenu baštinu kao što su zgrade i spomenici i druge fizičke ili opipljive proizvode ljudske kreativnosti kojima je uložena kulturni značaj u društvu (UNESCO, 2003).

3.3. Vrste povijesnih podataka

3.3.1. Primarni podaci uključuju dokumente ili artefakte koje je izradio svjedok ili sudionik događaja. Oni mogu biti svjedočanstvo iz prve ruke ili dokazi stvoreni tijekom vremenskog razdoblja koje se proučava. Primarni izvori mogu uključivati dnevnike, pisma, intervjue, usmene priče, fotografije, novinske članke, vladine dokumente, pjesme, romane, drame i glazbu. Prikupljanje i analiza primarnih izvora ključna je za povijesno istraživanje. Napomena primarnim podacima: Iako postoji mnogo dostupnih digitalnih primarnih izvora, vrlo je važno upamtiti da većina primarnih izvora još nije digitalizirana.

3.3.2. Sekundarni podaci analiziraju znanstveno pitanje i često koriste primarne izvore kao dokaz. Sekundarni izvori uključuju knjige i članke o nekoj temi. Mogu uključivati popise izvora, tj. bibliografije, koje mogu odvesti do drugih primarnih ili sekundarnih izvora (Bailey E., History. <https://guides.lib.uw.edu/tacoma/history>).

4. POPIS NAJPOZNATIJIH KULTURNO-POVIJESNIH SPOMENIKA MOSKVE

Proučavajući Moskvu, unatoč raširenom mišljenju o prioritetu Sankt Peterburga u arhitektonskom životu Rusije u XVIII. st. kao rezultat "europeizacije" ruske kulture i trijumfa redovitog urbanizma nad drevnim ruskim tradicijama, naglašen je plodan kontinuitet karakterističan za umjetnički razvoj drevne prijestolnice. Više od polovice stanovnika Moskve tog vremena bili su trgovci, nešto više od jedne trećine radnici. Moskva, koja je od davnina stajala na raskrižju najvećih ruskih trgovačkih puteva, nije bila samo plemićki, već i trgovački grad. Arhitektura moskovskih crkava s kraja 18. stoljeća stekla je nova obilježja. Diljelove Europe zahvatio je val "sekularizacije" kultne arhitekture. U Rusiji je taj proces bio spor, iako ga je Katarina II. pokušala ubrzati. U Sankt Peterburgu to nije bilo teško, budući da kulturna arhitektura mlade prijestolnice nije imala tako duboke korijene kao Moskva. U Moskvi, s gotovo 300-godišnjim iskustvom u gradnji kamenih crkava, stare su tradicije bile iznimno jake. Zahvaljujući tome, moskovske crkve zadržale su značajke ruskih pravoslavnih crkava prethodnih stoljeća, što je dalo život vrlo specifičnom trendu u moskovskoj crkvenoj arhitekturi (Savarenskaya, 1997:186-231).

4.1. Najpoznatiji kulturni objekti.

Moskva ima više od 8,5 tisuća objekata kulturne baštine — jedinstvenih spomenika povijesti, kulture i arhitekture. Moskva je nekoliko stoljeća bila i ostala kulturno središte u koje su se slijevali najtalentiraniji ljudi Rusije. Mješavina tradicija, stilova, nacionalnih obilježja Moskovljana, spoj starog i novog pretvorili su Moskvu u jedinstveni grad koji služi kao izvor inspiracije mnogim generacijama pjesnika, pisaca, umjetnika. Arhitektonski spomenici Moskve, kao što su Kremlj ili „Boljšoj teatr“ (Veliko kazalište), u cijelom svijetu se doživljavaju kao simboli Rusije. Danas u Moskvi djeluje više od 150 kazališta, od poznatog „Lenkoma“ i „Sovremennika“ do mladih eksperimentalnih studija koji, međutim, časno predstavljaju Moskvu na raznim kazališnim festivalima. U Moskvi postoji više od 200 muzeja, uključujući poznatu Tretjakovsku galeriju, izuzetan Puškinov muzej i novoizgrađenu izložbenu dvoranu Manjež. Kulturni život Moskve ne prestaje ni danju ni noću. Glavni ciljevi i zadaće, kriteriji za formiranje okruga glavnog grada, trebali bi polaziti od državno-političkog koncepta razvoja Moskve kao glavnog grada ruske države, glavnog grada povijesti, danas i budućnosti. U tom procesu kulturna baština može postati oslonac za poboljšanje urbane strukture, vodič za organski razvoj Velike Moskve. Moskva nikada nije bila jedino ili glavno gospodarsko središte u Rusiji. Premještanje prijestolnice iz Moskve uvijek je ostavljalo trag u sjećanju ljudi. Čak je i tristogodišnji eksperiment dinastije Romanov s prijenosom prijestolnice u suvereni Sankt

Peterburg sagrađen među močvarama završio povratkom u Moskvu, u Kremlj, nakon raspada cjelokupnog državnog sustava (Lashenko, Gurari, 2013:35-36.).

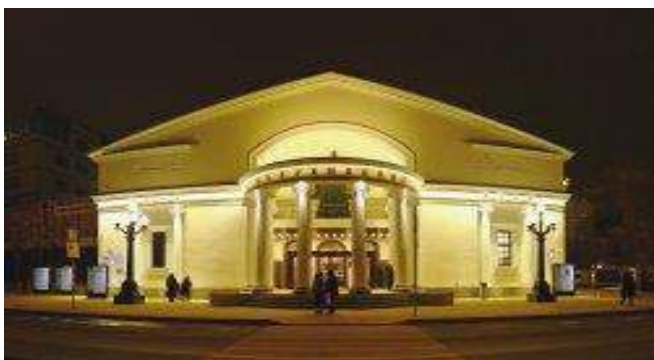
Slika 1. Kazalište "Lenkom"

Izvor: Lenkom. <https://bilety-teatr.ru/teatry-moskvy/teatr-lenkom.html>

Kazalište „Lenkom“ je jedno od najpoznatijih i legendarnih kazališta u Rusiji. Povijest Lenkoma može započeti Kazalištem za radnu omladinu (TRAM) 1927. godine. Buduće je kazalište tvrdilo da je to kazalište mladih koje vode mladi ljudi. Kazalište "Lenkom" - službeni naziv Moskovskog državnog kazališta nazvanog po Lenjinovom komsomolskom Lenkomu 1938. godine. Skoro 80 godina u Sovjetskom Savezu, a sada i u Rusiji, Lenkom je bio pionir novih, svježih i eksperimentalnih ideja u izvedbi predstava. Tijekom tog vremena promijenilo se nekoliko scenografa, a svaki je u kazalište donio nešto svoje. Vrlo hrabre i svježe ideje za svoje vremensko razdoblje u kojem su živjeli. Vrijedno je spomenuti da je Lenkom prvi postavio takve rock opere kao što su „Junona i Avos“ (1981., SSSR). Postavljanje takvih predstava u SSSR-u bilo je prilično hrabro. Za to je u sovjetsko vrijeme bilo potrebno imati hrabrosti, a Lenkom je to učinio. Spomenuta opera izvodi se gotovo 20 godina (Anisimov, 2017:141).

Slika 2. Kazalište "Sovremennik"

Izvor: Moscow Sovremennik Theatre ("Contemporary"). <https://www.moscow-photos.com/theatres/sovremennik/>

Kazalište „Sovremennik“ osnovano je 1956., za vrijeme Hruščova, nakon Staljinove smrti. Repertoar Kazališta iznimno je raznovrstan i s jednakim se interesom bavi klasičnim djelima i dramama suvremenih autora. Jedna od prepoznatljivih predstava Kazališta su „Tri druga“ Ericha Marije Remarquea. Predstava se prikazuje već 15 godina, ali još uvijek je teško doći do ulaznica za nju. Povijesnu zgradu u kojoj se nalazi Kazalište sagradio je 1914. arhitekt R. Klein koji joj je dao i neoklasične i moderne značajke (Anisimov, 2017:143).

Slika 3. Tretjakovska galerija.

Izvor: State Tretyakov gallery. <https://www.moscovery.com/state-tretyakov-gallery/>

Povijest Državne Tretjakovske galerije počinje 1856. godine. Nacionalna je riznica ruske likovne umjetnosti i jedan od najvećih muzeja na svijetu. Nalazi se u jednoj od najstarijih četvrti Moskve, nedaleko od Kremlja. Zbirka Galerije u potpunosti se sastoji od ruske umjetnosti i umjetnika koji su dali doprinos povijesti ruske umjetnosti ili su s njom bili usko povezani. Zbirka sadrži više od 180 tisuća djela slikarstva, kiparstva i grafike, koje su kroz stoljeća stvarale generacije ruskih umjetnika. Djela ruske umjetnosti, koja datiraju od 11. do početka 20. stoljeća, izložena su u povijesnoj zgradi Galerije. U novoj zgradi Tretjakovske galerije nalazi se jedinstvena muzejska izložba nacionalne umjetnosti 20. stoljeća. Izložbu otvaraju radovi Mihaila Larionova, Natalije Gončarove, umjetnika udruge "Bubnovy Valet", čije stvaralaštvo označava početak novog avangardnog pokreta u Rusiji. Zastupljeni su i svjetski poznati umjetnici poput Vasilija Kandinskog, Marka Chagalla, Kazimira Maljeviča (slikar „Crnog kvadrata“) te umjetnici neoklasicizma. Umjetnička djela koja karakteriziraju "sorealizam" - službeni stil totalitarnog doba 1930-50-ih godina, široko su izložena u Galeriji. Objekti, instalacije, fotografije, konceptualna umjetnost nastala od 1950. do danas, također su zastupljeni kao alternativni pravci evolucije sovjetske umjetnosti (Sorokin A., Kalabuhova G., 2020. Aktualna pitanja humanističkih znanosti. Moskovsko gradsko pedagoško sveučilište:105).

Moskva je poznata po svojim hramovima i imanjima sovjetske monumentalne arhitekture. Većina arhitektonskih znamenitosti glavnog grada relevantne su u kulturnom i povijesnom

smislu kao znakovi događaja u različitim razdobljima u zemlji. Danas, ne samo svjetski poznate arhitektonske kompozicije, kao što su Boljšoj teatar ili Tretjakovska galerija, nego i sociokulturne institucije malog formata postaju zanimljive iz estetskih i društvenih razloga.

Slika 4. "Boljšoj teatar" ("Veliko" kazalište).

Izvor: Bolshoi Theatre. <https://www.istockphoto.com/photos/bolshoi-theatre>

Boljšoj teatar započeo je svoj život kao privatno kazalište moskovskog tužitelja kneza Petra Urusova, prema kome je kazalište i dobilo svoj prvi naziv, odnosno Petrovski. Dana 28. ožujka 1776. godine carica Katarina II. potpisala je i dala mu 'povlasticu' organiziranja kazališnih predstava, maskenbala, balova i drugih oblika zabave na razdoblje od deset godina. Od tog datuma moskovski Boljšoj teatar bilježi svoju povijest kao Petrovski teatar. Otvaranje prvog moskovskog javnog kazališta održano je 10. siječnja 1781. godine. Repertoar se uglavnom sastojao od ruskih i talijanskih komičnih opera s baletima i pojedinačnim baletima. Godine 1789. do 1805. kazalište je prelazilo iz ruke u ruku, od jednog vlasnika i upravitelja do drugog i natrag. Godine 1805. zgradu Petrovskog kazališta uništio je požar. 1808. godine otvoreno je kazalište Arbat - jedina zgrada izgrađena u Moskvi prema projektu arhitekta Karla Rossija. Veliki moskovski požar 1812. jedan je od prvih koji je uništio ovu zgradu, a 1819. raspisan je natječaj za projekt nove kazališne zgrade. Projekt Andreja Mikhailova, profesora Akademije umjetnosti, pobijedio je, međutim, prepoznat je kao preskup. Moskovski guverner, knez Dmitrij Golycin, naredio je arhitektu Osipu Boveu da ga popravi, što je ovaj i učinio, te ga znatno poboljšao. U srpnju 1820. započela je gradnja nove kazališne zgrade koja je trebala postati središtem urbanističke kompozicije trga i susjednih ulica. Svečano otvorenje novog teatra Petrovsky- mnogo većeg od izgubljenog starog, i stoga nazvanog Bolshoi Petrovsky - održano je 18. siječnja 1825. godine. Zgrada Boljšoj teatar Petrovski postojala je gotovo trideset godina. Ali i njega je zadesila ista tužna sudbina: 11. ožujka 1853. u kazalištu je izbio požar koji je trajao tri dana i uništio sve što je mogao. 1855. godine počela je obnova zgrade nakon požara. Radovi na obnovi brzo su napredovali i nakon godinu i pol ona je otvorila svoja vrata javnosti. Ponovno izgrađeni „Boljšoj teatar“ otvoren je 20. kolovoza 1856. godine. Za vrijeme Drugog svjetskog rata, točnije 22. listopada 1941. godine, bomba je pogodila zgradu kazališta. Krajem

1940-ih i početkom 1950-ih ruska klasična opera imala je prioritetnu ulogu u formiranju opernog repertoara. Produkcije poslijeratnih godina odlikovale su se širokim opsegom i razmjerom scenskih rješenja (The State Academic Bolshoi Theatre of Russia, 2011. History. <https://2011.bolshoi.ru/en/about/hist/history/>).

„Izložba dostignuća narodnog gospodarstva“ (ВДНХ) najveći je izložbeni, muzejski i rekreacijski kompleks na svijetu, jedan od najpopularnijih javnih prostora u glavnom gradu Rusije. Godišnje ga posjeti oko 25 milijuna gostiju. Izložba je otvorena 1. kolovoza 1939. godine. Naziv mu je mijenjan nekoliko puta.

Slika 5. Izložba dostignuća narodnog gospodarstva (VDNH).

Izvor: VDNKH. <https://thumb.tildacdn.com/tild3065-6534-4262-b761-636165346563/-/resize/744x/-format/webp/VDNKH.jpg>

Na području VDNH nalazi se mnoštvo remek-djela arhitekture, velike i male parkovne strukture, uključujući jedinstvene fontane. 49 predmeta izložbe priznato je spomenicima kulturne baštine. 325 hektara s povijesnim paviljonima, muzejima, parkovima, alejama, fontanama, cvjetnjacima, skulpturama.

Vlada je namjeravala otvoriti Svesaveznu poljoprivrednu izložbu na dan ustava (konstitucije) SSSR-a; ovaj događaj također je bio isplaniran da se poklopi s 20. godišnjicom sovjetske vlasti. Prvo je planirano da izložba bude privremena, jer je bila projektirana za samo 100 dana, pa su gotovo svi paviljoni bili napravljeni od drveta. Na izgradnji izložbe radilo je 2000 arhitekata, umjetnika, kipara, stotine obrtnika. Paviljoni su sastavljeni od tipičnih drvenih dijelova. No niti s takvim pristupom izgradnji, nije bilo moguće otvoriti izložbu u planiranom roku. Otvorenje je odgođeno za 1938., a zatim odgođeno za još jednu godinu. Na kraju izložba je bila uspješno otvorena tek 1939. godine. Cilj projekta je bilo pokazati svijetu sve bogatstvo domaćih proizvoda i nova arhitektonska rješenja te natjerati radnike da se trude još više u ime svjetle komunističke budućnosti (Zinovyeva, 2014:19).

4.2. Najpoznatiji povijesni spomenici

Značaj moskovske baštine uvelike nadilazi pojam spomenika. Kontakt s njima važan je za samoidentifikaciju stanovnika Rusije kao građanina zemlje. To nisu samo muzeji, turistička mjesta i spomenici, već i kultura i povijest grada. Povijesno središte Moskve nije samo središte javnih prostora (kao u bilo kojem gradu), već je i društveno značajno, vrijedno za cijelu zemlju.

Slika 6. Katedrala Vasilija Blaženog.

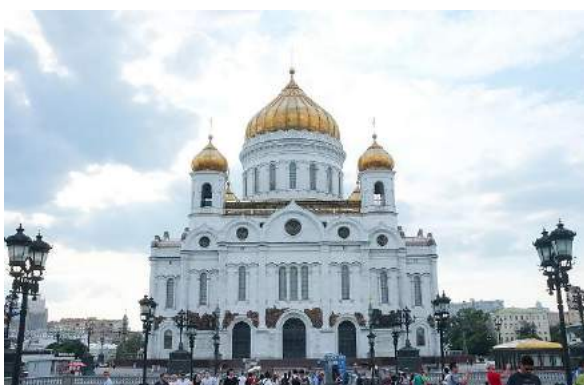

Izvor: Saint Basils Cathedral on Red Square. https://st2.depositphotos.com/4744673/8121/i/950/-depositphotos_81219894-stock-photo-stbasils-cathedral-on-red.jpg

Glavni simbol Moskve više od četiri stoljeća, centralno smještena katedrala Vasilija Blaženog, djeluje poput slike izvučene iz knjige bajki. Sagrađena 1555.-1561. po nalogu Ivana Groznog, katedrala ima živopisne kupole u obliku luka i asimetrični dizajn neobičan u tradicionalnoj ruskoj arhitekturi. Četiri od osam bočnih crkava koje okružuju glavnu strukturu katedrale nalaze se na uzdignutim platformama dizajniranim tako da izgledaju lebdeće u zraku. Masivna struktura sadrži labirint nadsvođenih hodnika i okomitih cilindara, od kojih je najveći visok 46 m. Kad uđete unutra, vidjet ćete razrađeni barokni ikonostas, ukrašen pozlaćenim vijencima i lukovima (Abramkina, 2019:8).

Impresivna građevina na horizontu grada i u ruskoj povijesti, katedrala Krista Spasitelja.

Slika 7. Katedrala Krista Spasitelja.

Izvor: Christ the Saviour. <https://img.theculturetrip.com/wp-content/uploads/2015/07/sctp0189->

shinkareva-moscow-christthesaviour1.jpg

Uništena je pod Staljinom, a zatim ponovno izgrađena 1990-ih. Crkva je naručena nakon poraza Napoleona, a izvorno je izgrađena 1839. Arhitekt Konstantin Ton projektirao je ogromnu (i skupu) katedralu, koja je stajala sve dok je Sovjetski Savez nije iskllesao i uništio 1931. godine. Pod Hruščovom su prazni temelji ispunjeni vodom kako bi se napravio vanjski bazen. Danas katedrala ponovno dominira mjestom. Valja istaknuti rekreiranu arhitekturu iz 19. stoljeća i bogato ukrašenu unutrašnjost onoga za što se vjeruje da je najviša pravoslavna katedrala na svijetu (Savelyev, 2012:4).

Moskva je daleko od najstarijeg grada u zemlji, ali je iz nekog razloga postala glavni grad i metropola, dok su ostali stariji gradovi ostali mali. Do sada se niti jedan povjesničar nije usudio objasniti točan prijevod samog imena grada - "Moskva", niti s apsolutnom točnošću odrediti datum osnutka grada, niti dati iscrpnu pretpostavku zašto je Moskva dobila status glavnog grada ruske države u 15. stoljeću. 850.-ta godišnjica Moskve proslavljena je 1997., ali ovaj je datum proizvoljan, jer je uobičajeno da se godina osnutka glavnog grada Rusije smatra prvim spomenom u povijesti. Pa ipak, na području Crvenog trga ne tako davno vršena su arheološka istraživanja koja su dovela u sumnju službeni datum osnutka, jer su svjedočila da je grad stariji najmanje 150 godina (Dunaeva, 2019:4-6).

Teško je i zamisliti da je nekada na mjestu modernog Moskovskog Kremlja bilo samo brdo okruženo sa svih strana gustom borovom šumom, zbog čega se zvalo Borovitsky.

Slika 8. Kremlj.

Izvor: Moskovski Kremlj. <https://hr.rbth.com/povijest/83226-moskovski-kremlj-glavni-simbol-vlasti>

Moderni arhitektonski kompleks Moskovskog Kremlja uključuje 4 palače i 4 katedrale, južni zid okrenut je prema rijeci Moskvi, istočni prema Crvenom trgu, a sjeverozapadni prema Aleksandrovom vrtu. Moskovski Kremlj sastoji se od 20 tornjeva, od kojih svaki ima svoje ime, sliku, povijest i tajne. Trenutačno je Kremlj samostalna administrativna jedinica unutar Moskve koja je na UNESCO-v popisu svjetske prirodne i kulturne baštine.

Ali ako je Moskva simbol Rusije u glavama milijuna ljudi, onda je simbol same Moskve, bez sumnje, Kremlj. Moskovski Kremlj je najveći spomenik ruske povijesti i simbol njene moći i monumentalne veličine. Ova tvorevina je kruna ruske nacionalne kulture i umjetnosti. Može se reći da su doslovno svaka zgrada i svaki toranj ovdje svjedoci ruske povijesti.

Općenito, na teritoriju Rusije poznati su mnogi drevni kremlji, među kojima su tako izvanredni arhitektonski ansambli kao što su Pskov, Novgorod, Tula, Nižnji Novgorod, Kazan, Kolomna, Astrahan, Smolensk, itd (Aldonina, 2009:12).

Slika 9. Crveni trg.

Izvor: Red Square. <https://www.bautrip.com/travel-guide/moscow/red-square-moscow-russia>

Crveni trg i Kremlj su povijesna jezgra grada, veličanstvena pozornica za političku dramu, koja označava veliki zamah povijesti koji uključuje Ivana Groznog, Petra Velikog, Staljina i Gorbačova. Crveni trg je izgrađen krajem 15. stoljeća. Od druge polovice 17. stoljeća naziva se crvenim: na suvremeni jezik njegovo ime može se prevesti kao "najvažniji, glavni, najljepši". Ovdje se održavaju vojne parade, koncerti i druga zanimljiva događanja, a u zimi se ovdje otvara božićni sajam i klizalište. Ovdje se može pronaći Lenjinov mauzolej i katedrala Vasilija Blaženog, poznata robna kuća GUM i sam Kremlj, čije su prekrasne katedrale i Muzej oružarnice predvodnici popisa atrakcija. Prema kronici iz 15. stoljeća, prva drvena utvrda na ovom je mjestu podignuta 1156. godine. U drugoj polovici 14. stoljeća mladi moskovski knez Dmitrij, koji je kasnije dobio nadimak Donskoj, odlučio je izgraditi novu kamenu utvrdu. Bilo je potrebno samo godinu dana da se izgrade bijeli kameni zidovi i kule Kremlja. Teritorij tvrđave proširen je prema sjeverozapadu gotovo do sadašnje veličine. Od tada je Moskva postala poznata kao "Belokamennaya" (sagrađena od bijelog kamena) (Odjel za nacionalnu politiku međuregionalnih odnosa i turizma grada Moskve, 2016:5).

5. POPIS NAJPOZNATIJIH KULTURNO-POVIJESNIH SPOMENIKA SANKT PETERBURGA

Sankt Peterburg se s pravom naziva kulturnom prijestolnicom Rusije. Ovdje je koncentrirano

oko 250 muzeja koji čuvaju više od 15 milijuna najvrjednijih spomenika svjetske i nacionalne kulture. Postoje umjetnički, povijesni, vojno-povijesni, etnografski, prirodoslovni, memorijalni muzeji. Peterburg je u svom izgledu sačuvao tragove mnogih povijesnih razdoblja. Uz cijenu nevjerovatnih napora, ovaj grad je izgrađen na močvarnom tlu. Ovo je najeuropskiji grad u zemlji, stvoren kao most preko kojeg su mnoge vrijednosti europske civilizacije ušle u ruski život (Chernoberezhskaya, 2008:21).

5.1. Najpoznatiji kulturni spomenici

Sankt Peterburg je rodno mjesto ruskih muzeja. Tu je početkom 18. stoljeća otvoren prvi javni muzej u Rusiji, Kunstkamera. Sada u gradu postoji više od 150 muzeja. Ulaz u većinu muzeja se plaća (Chernoberezhskaya, 2008:174).

Slika 10. Muzej "Kunstkamera"

Izvor: Kunstkammer Museum of St.Petersburg, Russia. <https://www.dreamstime.com/stock-photo-kunstkammer-museum-st-petersburg-russia-image45507918>

Petar I. bio je utemeljitelj Kunstkamere (1714.) : Kad govorimo o Kunstkameri, prva asocijacija modernog čovjeka, pogotovo u Rusiji, bila bi zbirka nečeg nenormalnog, zbirka “čudaka” ili “čudovišta”. Međutim, u 18. stoljeću percepcija prvog javnog muzeja u Rusiji bila je sasvim drugačija. Prije svega, bila je to zbirka zanimljivosti, ali zanimljivosti ne u smislu nečeg što se rijetko događa ili stvarno nenormalno, već i onoga što je normalan put prirodnog razvoja, ali skriven od ljudskih očiju. Te tajne prirode skrivene duboko u zemlji, šumama i poljima, na dnu mora i oceana, pa čak i unutar našeg vlastitog tijela, otkrivale su posjetitelju Kunstkamere. Muzej nije bio zbirka predmeta, već i skladište čovjekovih spoznaja o svijetu i ljudima. Sve to: muzejski predmeti, znanost koja dosad nije bila poznata običnom Rusu, pa čak i instrumenti koji su pomogli u stjecanju novih znanja - sve je bilo okupljeno u jednoj posebno podignutoj zgradi koja i danas nosi isto ime: Kunstkamera (Tourism department, Russian Federation Ministry of economic development and trade, 2003:55).

Državni Ermitaž. Najveći umjetnički i povijesni muzej u zemlji, jedna od najznačajnijih umjetničkih zbirki u svijetu, s 3 milijuna eksponata. Ima najbogatije zbirke slika, crteža, skulptura, umjetnosti i obrta. Ovdje je prikazana cijela povijest svjetske kulture - od starog Egipta do slikovitih remek-djela 20. stoljeća. Posjetitelji mogu vidjeti remek-djela Leonarda da Vinci, Rafaela i drugih poznatih slikara. Muzej je osnovan 1764. godine kada je Katarina II. nabavila prvu veliku zbirku slika u Berlinu. Muzej se nalazi u bivšoj kraljevskoj rezidenciji – Zimskom dvorcu i susjednim zgradama - u Malom Ermitažu, Starom Ermitažu, Novom Ermitažu. Same zgrade muzeja su arhitektonska remek-djela (Chernoberezhskaya, 2008:176).

Slika 11. Državni Ermitaž.

Izvor: State Hermitage Museum. https://www.beniculturalionline.it/location-3056_Museo-statale-Ermitage,-Hermitage-di-San-pietroburgo.php

„Marijinski“ operno i baletno kazalište. Jedno je od najvećih glazbenih kazališta u Rusiji, simbol ruske kulture. Baletna družina kazališta jedna je od najstarijih u zemlji, koja je odigrala vodeću ulogu u formiranju i razvoju ruske koreografske umjetnosti. Zgrada kazališta sagrađena je 1860. godine. Kazalište je dobilo ime po carici Mariji Aleksandrovnoj (Chernoberezhskaya, 2008:243).

Slika 12. Operno i baletno kazalište "Marijinski".

Izvor: Saint Petersburg sights guide. https://ideaguide.ru/en/saint_petersburg/sights

Kazalište je jedinstveno po pitanju očuvanja baletne baštine. Primjerice, predstava "Giselle" ovdje se postavlja od 1842. godine.

Sankt Peterburg je jedno od najvećih središta duhovne kulture. Sankt Peterburg je zbog povijesnih obilježja svog nastanka i razvoja postao pravi "grad svih vjera". Od prvih godina postojanja, predstavnici svake vjerske konfesije imali su priliku podići ovdje svoj hram. I tako se dogodilo da je grad ukrašen ne samo pravoslavnim crkvama, već i katoličkim crkvama, sinagogama, muslimanskom džamijom, pa čak i budističkim hramom. Sve ove građevine postale su simboli ljepote i duhovnosti Sankt Peterburga (Chernoberezhskaya, 2008:185).

5.2. Najpoznatiji povijesni spomenici

Najlogičnije je započeti svoje upoznavanje sa Sankt Peterburgom od njegovog povijesnog središta, prve zgrade novog grada. Tvrđava Petra i Pavla jedinstveni je vojni, povijesni i arhitektonski spomenik, čija je sudbina usko povezana sa sudbinom cijele Rusije. Osnovan je 16. svibnja 1703. i trebao je zaštititi zemlje vraćene tijekom Sjevernog rata sa Švedskom. Tvrđava je izgrađena prvenstveno kao obrambena građevina, ali je u početku njezina izgradnja imala duboko političko značenje: trebala je poslužiti kao simbol etabliranja Rusije na obalama Baltika i otkriti njezin novi status velike morske države (Chernoberezhskaya, 2008:65).

Slika 13. Tvrđava Petra i Pavla.

Izvor: Najneobičnija tvrđava u Rusiji. <https://hr.rbth.com/travel/84588-najneobicnija-tvrđjava-u-rusiji>

Katedrala sv. Izaka (1818-1858).

Povijesni spomenici u središtu Sankt Peterburga, uključujući Katedralu svetog Izaka, navedeni su kao svjetska kulturna baština i pod zaštitom UNESCO-a od 1990. Sadašnja Katedrala svetog Izaka četvrta je crkva na ovom mjestu posvećena svetom Izaku. Prva crkva bila je drvena i sagrađena je 1707. godine u čast svetog Izaka. Petar Veliki donio je odluku o gradnji katedrale dijelom i zbog toga što se njegov rođendan (30. svibnja) poklapao s blagdanom svetog Izaka. Prva crkva bila je preblizu obale rijeke Neve i ubrzo je uništena poplavama. Drugu crkvu sa zvonikom sagradio je od kamena Georg Mattarnovi 1717. godine na mjestu između prve i sadašnje katedrale, ali je konačno razgrađena. Treću katedralu svetog Izaka sagradio je 1802.

arhitekt Rinaldi, a dovršio ju je arhitekt Brenna, ali je kasnije djelomično zamijenjena. Četvrta i sadašnja Katedrala sv. Izaka sagrađena je 1858. godine; ima tlocrt grčkog arhitektonskog križa s velikom središnjom kupolom i četiri manje kupole na svakom uglu. Glavni inženjer bio je August de Montferrand (Chernoberezhskaya, 2008:191).

Slika 14. Katedrala svetog Izaka.

Izvor: Putovanje u St. Petersburg. <https://www.integral-zagreb.hr/hr/putovanje-u-st-petersburg-4-magicna-dana>

Kazanjska katedrala. Izgrađena 1801. - 1811., katedrala je najpoznatija kreacija izvanrednog ruskog arhitekta Voronikhina. Arhitekt je stvorio ne samo prekrasnu zgradu, već i veličanstveni novi trg koji je krasio Nevski prospekt (jednu od najstarijih avenija u gradu, glavnu ulicu Sankt Peterburga, njegovo javno, kulturno i poslovno središte). Čudotvorna ikona Kazanske Majke Božje, koja je dugo pripadala kraljevskoj obitelji, čuvala se u katedrali (Chernoberezhskaya, 2008:192).

Slika 15. Kazanjska katedrala.

Izvor: Kazanska katedrala u St. Petersburgu. <https://hr.puntomarinero.com/kazan-cathedral-in-st-petersburg/>

Peterhof. (Peterhof). Na južnoj obali Finskog zaljeva nalazi se svjetski poznata ladanjska rezidencija ruskih careva Peterhof. Njegova izgradnja započela je po nalogu Petra Velikog 1714. godine. Peterhof je zamišljen kao veličanstven spomenik koji veliča pobjedu Rusije u borbi za izlaz na Baltičko more. Ovaj park se proteže duž obalnog pojasa u dužini od 2 km i

zauzima površinu od 102 hektara. Uključuje oko 150 fontana i oko 240 skulptura. Kompozicijski centar je Velika palača Peterhof, na čijem su stvaranju više od 10 godina radili arhitekti iz različitih zemalja. U halama palače može se vidjeti svečane portrete ruskih careva, slike, bogate zbirke antičkog porculana, namještaja i drugo (Chernoberezhskaya, 2008.:199-201).

Slika 16. Petergof.

Izvor: Grand Peterhof Palace. https://www.tripadvisor.co.nz/ShowUserReviews-g1207894-d300086r509094924Grand_Peterhof_Palace-Peterhof_Petrodvortsovy_District_St_Petersburg_Northwester.html

6. SPOMENICI POD ZAŠTITOM UNESCO-A

U pokušaju kako sažeti viziju i misiju UNESCO-a u jednu rečenicu, jedan je povjesničar odgovorio: "Nakon katastrofa dvadesetog stoljeća, postoji potreba za rekonstrukcijom i iznad svega za edukacijom u znanstvenom duhu ljudskih bića koja su jednaka i različita, koja posjeduju sredstva za komunikaciju, kako bi zaštitili i očuvali mir, raznolikost kultura i na kraju sam život" (Meskell, 2018:16).

6.1. Spomenici pod zaštitom UNESCO-a u Moskvi

Kremlj i Crveni trg, Moskva.

Godina upisa- 1990. godine. Ovo mjesto neraskidivo je povezano s najvažnijim povijesnim i političkim događajima u životu Rusije počevši od XIII. stoljeća. Moskovski Kremlj, nastao u razdoblju od XIV. prema 17. stoljeću istaknutih ruskih i stranih arhitekata, bila je velika kneževska, a zatim i kraljevska rezidencija, kao i vjersko središte. Katedrala Vasilija Blaženog, pravo remek-djelo ruske pravoslavne arhitekture, uzdiže se na Crvenom trgu, koji se nalazi u blizini zidina Kremlja.

Ansambel Novodjevičkog samostana (Moskva) (Zamyatina, Zbarskaya, 2018:80).

Godina upisa- 2004. Samostan Novodevichy, smješten na jugozapadu Moskve, je poznati spomenik arhitekture i umjetnosti posljednje trećine 17. stoljeća, uvršten na UNESCO-ov popis

svjetske baštine. Samostan je bio usko povezan s političkim, kulturnim i vjerskim životom Rusije, kao i s moskovskim Kremljem. Ovdje su pokopani predstavnici kraljevske obitelji, plemeniti boljari i plemićke obitelji. Ansambl Novodjevičkog samostana jedno je od remek-djela ruske arhitekture. Čine ga zidine s kulama, vratima i zvonikom; kamene ćelije i hramovi u stilu takozvanog moskovskog baroka (Belyaev, Glazunova i sur., 2019:177).

Slika 17. Ansambl Novodjevičkog samostana.

Izvor: New Maiden Convent (Novodevichy Convent). <https://kremlintour.com/new-maiden-convent>

Crkva Uzašašća u Kolomenskoye (Moskva)

Godina upisa- 1994. Ova je crkva sagrađena 1532. godine na kraljevskom imanju Kolomenskoye u blizini Moskve u spomen na rođenje nasljednika, budućeg cara Ivana IV. Groznog. Crkva Uzašašća, koja je jedan od najranijih primjera šatorskog završetka tradicionalnog za drvenu arhitekturu u kamenu, imala je veliki utjecaj na daljnji razvoj ruske crkvene arhitekture (Bokareva, 2020:20).

Slika 18. Crkva Uzašašća u Kolomenskoye

Izvor: Crkva Uzašašća. <https://hr.advisor.travel/poi/Crkva-Uzasasca-u-Kolomenskoju-2104>

6.2. Spomenici pod zaštitom UNESCO-a u Sankt Peterburgu

Godina upisa- 1990. Na području Sankt Peterburga postoji samo jedno mjesto svjetske baštine -

"Povijesno središte Sankt Peterburga i povezane skupine spomenika".

"Sjeverna Venecija", sa svojim brojnim kanalima i preko 400 mostova, rezultat je najvećeg projekta urbanog razvoja započetog 1703. pod Petrom Velikim. Ispostavilo se da je grad usko povezan s Listopadskom revolucijom 1917., a 1924. - 1991. nosio je ime Lenjingrad. Njegovo arhitektonsko naslijeđe spaja tako raznolike stilove poput baroka i klasicizma, što se može vidjeti na primjeru Admiraliteta, Zimske palače, Mramorne palače i Ermitaža (Sementsov, 2011).

7. PROMOCIJA NAVEDENIH TURISTIČKIH DESTINACIJA

Turizam je takav pojam da ga je nemoguće zamisliti bez promocije. Sektor turizma odgovoran je za promicanje prirodnih resursa, kulturne baštine itd. što pomaže svakom posjetitelju da upozna destinaciju. Turistička promocija pomaže turistu da upozna mjesto prije osobnog posjeta. Oglašavanje u turizmu ima za cilj ne samo privući turiste, već i oblikovati jasnu pozitivnu turističku sliku. Oglašavanje je jedinstven način komunikacije čija je glavna svrha privući pozornost na bilo koji proizvod ili uslugu (Bozorova S., Toyirova S., Alimova Sh. Main features of advertising in tourism. Tourism and hotel business department. Bukhara state university:38).

7.1. Promocija na lokalnoj razini

Praktički niti jedan grad u Rusiji ne može se mjeriti s Moskvom po ulozi u svjetskoj areni, što je osnovni uvjet za izgradnju pozitivnog imidža grada kao turističkog središta. Slika Moskve 21.stoljeća, kakvu je percipiraju Rusi i stranci postala je predmetom analize Ruskog istraživačkog centra (ROMIR) kojeg podupiru gradske vlasti. Istraživanje pokazuje da Rusi visoko cijene pozitivnu sliku glavnoga grada: dobro organiziran, s dobrostojećim građanima, dobro razvijenom poslovnom i rekreacijskom infrastrukturom, siguran i bogat kulturnim događanjima.

Sankt Peterburg je danas veliko kulturno središte koje se može pohvaliti s više od 150 muzeja, oko 50 kazališta, 5 muzeja na otvorenom, 12 visokoškolskih ustanova specijaliziranih za humanističke znanosti i više od 250 godišnjih kulturnih festivala.

Većina posjeta Sankt Peterburgu je kratkoročna, pa turisti obilaze samo glavne atrakcije, što je posebno izraženo kod krstarenja (Gordin, Matetskaya, 2012:55-56).

7.2 Promocija (prepoznatljivost) na globalnoj razini

Moskva je jedina urbana aglomeracija u Rusiji koja se nalazi na većini vodećih svjetskih mega gradova, kako ukupno tako i posebno za turizam. Time mu je priznat status globalnog grada (koji je prema nekim ljestvicama već formiran ili je u nastajanju prema drugima) i rang

turističke destinacije. Na većini ljestvica Moskva zauzima srednju ili malo iznadprosječnu poziciju. Pozicija Moskve posebno je visoka u dvije ljestvice - MasterCard Global Leading Air Hub Index (10. mjesto) i AT Kearney Global City Index (17. mjesto), što je uvelike određeno njezinom kulturnom privlačnošću, posebice velikim brojem muzeja. Prognoza britanskog istraživačkog centra The Economist Intelligence Unit kaže da će se ova pozicija zadržati do 2025. godine. Razvoj turizma u Moskvi karakteriziraju i trendovi uobičajeni za globalne gradove i vlastiti specifični trendovi. Članak se fokusira na najvažnije trendove koji danas određuju razvoj turizma i koji će očito ostati bitni i u dugoročnoj budućnosti. Prema Moskovskom odboru za statistiku (Mosgorstat), dolasci turista u grad porasli su za 51,4% u razdoblju od 2000. do 2013. godine. Ali stručnjaci smatraju da je turistički protok Moskve podcijenjen (Aleksandrova, Aigina, 2015:585-586).

Sankt Peterburg je svjetski poznati turistički brend, međutim, jedan od glavnih problema razvoja turizma u Sankt Peterburgu je njegov sezonski karakter – 75% turista posjeti ga između svibnja i rujna (Arkhipov, 2011). Kako bi privukli turiste izvan sezone, velike kulturne i umjetničke organizacije pribjegavaju korištenju kreativnih proizvoda. Veliki broj turista (i ruskih i stranih) posjećuje samo 5- do 7 najpoznatijih kulturnih institucija. Kako bi privukli dodatne posjetitelje, manje poznate kulturne i povijesne institucije nude razne interaktivne oblike konzumacije kulturnih proizvoda, poput interaktivnih predstava u foajeu prije i poslije predstave, mogućnosti da djeca naprave nešto vlastitim rukama nakon obilaska muzeja, kvizove nakon obilaska muzeja s nagradama za pobjednike i sl. Treba napomenuti da većina manjih muzeja u Sankt Peterburgu izlaže umjetnička djela koja su vrijedna u smislu svoje povijesne, stručne, lokalne ili biografske prirode (Gordin, Matetskaya, 2012:68). Snage turističkog odredišta Sankt Peterburga, koje čine njegovu turističku atraktivnost i prepoznatljivost, uključuju pogodan geografski položaj regije (blizina zemalja sjeverne Europe i baltičkih država, prisutnost prilično velike morske luke, željezničkog čvora i zračna komunikacija sa značajnim dijelom europskih, azijskih i domaćih ruskih središta), visoka koncentracija muzejsko-povijesnih i kulturno-zabavnih objekata, kao i položaj povijesnog središta grada na UNESCO-vom popisu svjetske baštine (Balashov:77).

Prema podacima uprave grada Sankt Peterburga, kulturni i obrazovni turizam ostaje jedan od glavnih ciljeva dolaska turista u Sankt Peterburg. Grad ima bogatu kulturnu baštinu te je više puta dobio titulu vodeće svjetske kulturne i turističke destinacije prema izboru World Travel Awards. Sankt Peterburg je 2020. osvojio jednu od najprestižnijih svjetskih nagrada u području turizma u nominaciji "Vodeća svjetska kulturna destinacija", pobijedivši tako popularna turistička odredišta kao što su Pariz, London, Rim, Venecija, New York, Rio de Janeiro i drugi. Do kraja 2020. godine razvijeno je i provodi se 230 turističkih ruta u Sankt Peterburgu,

uključujući sedam međuregionalnih i jednu međunarodnu rutu, uključujući posjete pograničnim područjima Republike Finske (Uprava grada Sankt Peterburga, 2022.).

8. BUDUĆNOST TURIZMA NAVEDENIH GRADOVA S OBZIROM NA PANDEMIJU COVID-19

Pandemija koronavirusa duboko je pogodila sektor turizma i putovanja. U proteklom desetljeću ruska turistička industrija pokazala je održivi razvoj. Ali 2020. godine, zbog posljedica pandemije COVID-19, situacija je blizu katastrofe. Potrebno je osigurati ne samo hitnu podršku gospodarskim subjektima, već i uvjete za uspješan nastavak njihovog poslovanja u dugoročnom razdoblju. Pandemija je postavila pitanje zajedničkog preživljavanja, doslovno i figurativno. Turistička industrija je dobar primjer za razumijevanje da je moguće ili dovesti stvari do potpune katastrofe ili pružiti relativno dobar početak za oporavak u doglednoj budućnosti. Sve ovisi o tome kako će se ponašati sudionici na turističkom tržištu i kakve će odluke donijeti država. Za sudionike na tržištu važno je razumjeti da uspješan razvoj poslovnih sustava ne uključuje samo natjecanje, već i međusobnu pomoć, što je iznimno važno za progresivan razvoj svake industrije, posebice u kriznim vremenima. Važno je da vlasti shvate da turizam možda nije teret, već jedan od pokretača gospodarskog oporavka, ako se promijeni oporezivanje i stavi naglasak na potporu domaćem i inozemnom turizmu (Sheresheva, 2020:72).

Prema izjavama gradonačelnika Moskve: "U prvoj polovici 2021. 13,4 milijuna gostiju posjetilo je Moskvu, uključujući 9,1 milijun turista i 4,3 milijuna posjetitelja. Turizam i dalje donosi solidne prihode u gradski proračun, i što je najvažnije - osigurava posao tisućama stanovnika našega grada", rekao je. Gradonačelnik je dodao da je 2020. bila teška godina za turističku industriju. Ukupna popunjenost hotela pala je na 40 posto. U 2021. godini povećan je tok gostiju zahvaljujući domaćem turizmu. Tijekom pandemije koronavirusa turizam je bio jedan od najpogođenijih sektora moskovskog gospodarstva. Moskovska vlada poduzela je mjere financijske potpore koje su pomogle poduzetnicima da zadrže svoje poslovanje. Najznačajniji u materijalnom smislu bio je program smještaja u hotelima za liječnike koji rade u odjelima za koronavirus, za čiju je provedbu izdvojeno 2,2 milijarde rubalja (cca. 36 milijuna američkih dolara). Osim toga, za djecu u Moskvi kreiran je projekt edukativnog turizma "Grad otkrića". Također 2020., moskovska vlada pokrenula je uslugu putovanja „Russpass“, digitalnu uslugu organizacije putovanja koja omogućuje odabir rute, rezervaciju hotela te kupnju karata (TASS, 2021).

U tim uvjetima potrebno je razvijati regionalni turizam, kaže Tatyana Sharshavitskaya, zamjenica voditelja Moskovskog odjela za turizam. U Moskvi je Odjel za kulturnu baštinu pokrenuo projekt „Dani baštine. Okruzi“: oni koji žele pozvani su da se prijave za besplatne izlete - pješaćenje, autobusom, skuterom ili biciklom - u mjesta glavnog grada koja su dosad

bila nepoznata turistima (Vinogradova, 2020).

Prema službenim podacima uprave Sankt Peterburga, 2020. godine grad je posjetilo 2,9 milijuna turista, od čega 2,4 milijuna državljana Ruske Federacije, 0,5 milijuna stranih državljana. U usporedbi s 2019. obujam dolaznog turističkog prometa smanjen je za više od 70%, zbog pandemije novog koronavirusa (COVID-19). Točnije, prema Svjetskoj turističkoj organizaciji UN-a, industrija putovanja čini više od 10% svjetskog BDP-a. Nakon mjeseci zatvaranja granica zbog pandemije koronavirusa, turizam proživljava neviđenu krizu. Najveći turistički gradovi na svijetu su prazni: prema Cushman & Wakefieldu, profitabilnost hotelskih soba u Sankt Petersburgu u prvoj polovici godine smanjila se za 79% na 14 USD po svakom danu.

Do kraja 2020. godine u Sankt Petersburgu je radilo 1107 klasificiranih smještajnih objekata s ukupnim brojem soba od 44 425 soba.

Također, za vrijeme pandemije, u 2020. godini dodatno su razvijene 24 nove tematske rute. Osim toga, u sklopu razvoja kulturno-edukativnog turizma tijekom 2020. godine organizirano je i održano 15 muzejskih večeri. Sankt Peterburg, zajedno s regijama Ruske Federacije, sudjeluje u provedbi sljedećih saveznih projekata za razvoj kulturnog i obrazovnog turizma: „Povijesni, kulturni i turistički projekt „Srebrna ogrlica Rusije“, „Nacionalni turistički Projekt “Carska ruta”, “Međuregionalni projekt “Dvorci i džamije” (Uprava grada Sankt Peterburga, 2022).

Virtualno putovanje u bliskoj budućnosti postat će dobar pomoćni alat u odabiru pravog putovanja, ali definitivno ne i zamjena za njega, iako bi ova tehnologija mogla malo smanjiti obujam tržišta turističkih tura, kaže Alexei Zaretsky, izvršni direktor Travelata.ru, online servis za traženje i rezerviranje izleta. "Pandemija COVID-19 očito je ubrzala razvoj novih tehnologija u turističkoj industriji, ali većina njih je vezana uz stvarna putovanja"

"Ovo što se sada događa prava je šansa za razvoj lokalne turističke infrastrukture, pojavu pristupačnih hotela i kvalitetne hrane" (Vinogradova, 2020).

9. ISTRAŽIVANJE O KULTURNO-POVIJESNOJ BAŠTINI MOSKVE I SANKT-PETERBURGA

Dalje slijedi istraživanje o kulturno-povijesnoj baštini Moskve i Sankt Peterburga koje je bilo prvenstveno usmjereno na provjeru poznavanja ovih turističkih destinacija, točnije njihovih turističkih sadržaja kulturno-povijesnog karaktera: kulturnih i povijesnih spomenika jednog i drugog grada. Također zahvaljujući provedenom istraživanju, uspjeli su se saznati iskustva i dojmovi turista koji su posjetili barem jedan od spomenutih gradova. Detaljnije pod točkom 8.1.

9.1. Metodologija istraživanja

U svrhu provedbe ovog istraživanja bile su korištene metode prikupljanja primarnih

podataka putem online anketnog upitnika koji je bio prosljeđen ispitanicima internetskim putem, točnije putem društvenih mreža kao što su Facebook i Instagram. Istraživanje se provodilo u vremenskom razdoblju od 14. svibnja 2022. godine do 1. lipnja 2022. godine. Anketni upitnik se sastojao od 23 pitanja te je bio anonimn. Također, anketa je bila podijeljena na dva djela tako da je prvi dio uključivao pitanja o tome koliko su ispitanici uopće upoznati s turističkom ponudom gradova, o njihovom općenitom poznavanju kulturno-povijesne baštine Moskve i Sankt Peterburga, o zadovoljstvu ljudi u vezi određenih elemenata turističke ponude navedenih destinacija te na koji način su organizirali svoja putovanja, dok je drugi dio ankete uključivao demografska pitanja (spol i dob). Isto tako, u ovom online anketnom upitniku bile su prikazane i fotografije kulturno-povijesnih spomenika dvaju gradova kako bi ispitanicima bilo lakše razumjeti o čemu se točno radi u pojedinim pitanjima. Prvi dio pitanja u anketi se odnosio na dvije skupine ljudi, odnosno ispitanika. Prvenstveno je anketa bila namijenjena ljudima koji su posjetili Moskvu i/ili Sankt Peterburg. To je bila prva skupina ispitanika, a druga oni koji nikada nisu bili ni u jednoj od navedenih turističkih destinacija. Prema provedenom istraživanju je prva skupina ispitanika bila najzastupljenija jer je uključivala veći broj ljudi od druge skupine.

Bila su postavljena sljedeća pitanja:

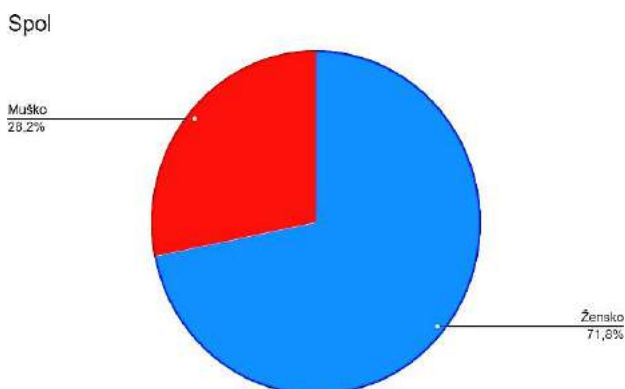
1. Koliko ste upoznati s turističkom ponudom Moskve?
2. Koliko ste upoznati s turističkom ponudom Sankt-Peterburga?
3. Na što prvo pomislite kada čujete riječ Moskva? (npr. znamenitosti koje su Vama poznate itd.)
4. Na što prvo pomislite kada čujete riječ Sankt-Peterburg? (npr. znamenitosti koje su Vama poznate itd.)
5. Jeste li ikada posjetili Moskvu i/ili Sankt-Peterburg? (Ukoliko je odgovor „ne“, nastavite s pitanjem 16.)
6. Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje „da“, kako ste organizirali svoje putovanje?
7. Jeste li posjetili Moskvu i/ili Sankt-Peterburg za vrijeme pandemije COVID-19?
8. Koliko dugo ste boravili u Moskvi?
9. Koliko dugo ste boravili u Sankt-Peterburgu?
10. Koji su bili Vaši motivi odlaska u Moskvu?
11. Koji su bili Vaši motivi odlaska u Sankt-Peterburg?
12. Koje kulturno-povijesne objekte ste posjetili? (pod ostalo možete dodati svoj odgovor)
13. Koju vrstu smještaja ste odabrali za boravak u navedenim gradovima?
14. Izrazite svoje zadovoljstvo u svezi elemenata turističke ponude u Moskvi(1-izrazitonezadovoljan/na, 5-izrazito zadovoljan/na)
15. Izrazite svoje zadovoljstvo u svezi elemenata turističke ponude u Sankt-Peterburgu(1-izrazitonezadovoljan/na, 5-izrazito zadovoljan/na)

16. Prema Vašem mišljenju, koliko povijesnih i kulturnih spomenika/objekata se nalaze u Moskvi?
17. Prema Vašem mišljenju, koliko povijesnih i kulturnih spomenika/objekata se nalazi u Sankt-Peterburgu?
18. Što mislite, koliko puta je Sankt-Peterburg bio preimenovan?
19. Biste li voljeli posjetiti Moskvu i/ili Sankt-Peterburg?
20. Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje „da“, što biste najviše voljeli posjetiti? (pod ostalo možete dodati svoj odgovor)
21. Prema Vašem mišljenju, koja je od ovih turističkih destinacija najatraktivnija?
22. Spol
23. Dob

9.2. Karakteristike uzorka

U ispitivanju je sudjelovalo ukupno 103 ispitanika. Od ukupnog broja ispitanika sudjelovalo je 74 (71,8%) ispitanika iz ženske populacije te 29 (28,2%) muške populacije. Omjer je prikazan grafom 1.

Graf 1. Struktura ispitanika po spolu.

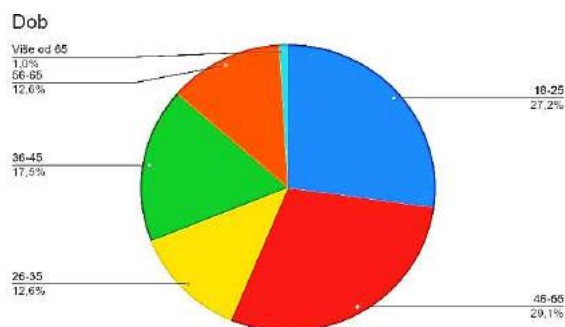

Izvor: vlastito istraživanje autora

Prema dobivenim podacima o starosnoj dobi ispitanika vidljivo je da najveći dio osoba koje su sudjelovale u istraživanju imaju između 46 i 55 godina, točnije 30 ispitanika ili 29,1%. Druga prema zastupljenosti skupina ima između 18 i 25 godina, odnosno oni čine 27,2% od ukupnog broja ispitanika. Na temelju grafikona može se također zaključiti da onih koji imaju između 26 i 35 godina te 56 i 65 godina ima podjednako iz svake skupine, po 13 ispitanika, što iznosi 12,6%. Najmanje ima ispitanika je više od 65 godina. Sudjelovala je samo jedna osoba. Omjer je prikazan grafom 2.

Graf 2. Struktura ispitanika po dobi.

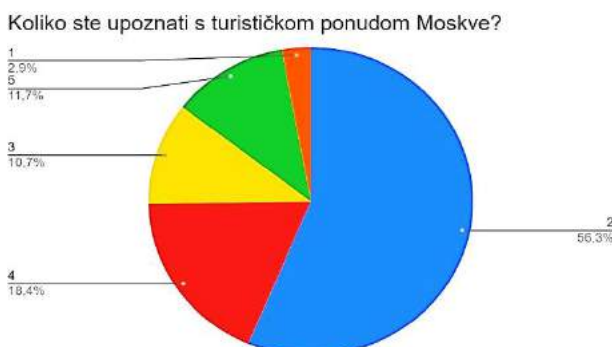

Izvor: vlastito istraživanje autora

9.3. Rezultati istraživanja

Prvo pitanje se odnosilo na upoznatost ispitanika s turističkom ponudom Moskve. Dakle, pitanje je bilo postavljeno na takav način da su ispitanici trebali ocijeniti svoja znanja od 1 do 5, pri čemu je 1-uopće nisam upoznat/a, a 5-izrazito sam upoznat/a. Od ukupno prikupljena 103 odgovora, prosječna ocjena iznosi 2,8. Omjer je prikazan grafom 3.

Graf 3. Upoznatost ispitanika s turističkom ponudom Moskve.

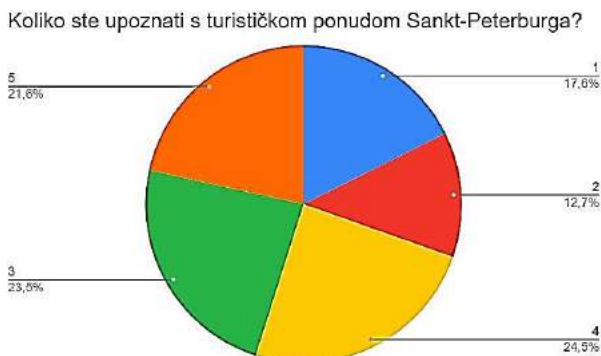

Izvor: vlastito istraživanje autora

Drugo pitanje bilo je slično prvome te se odnosilo na poznavanje turističke ponude Sankt-Peterburga. Prema dobivenim rezultatima provedenog istraživanja, prosječna ocjena koju su ispitanici davali je 3,2 što je malo veća u odnosu na prosječnu ocjenu prethodnog pitanja.

Međutim, na grafu možemo vidjeti da ipak veći broj ljudi ocijenili svoja znanja ocjenom 1, točnije 18 osoba, što je 3 puta više od rezultata u 1. pitanju koji je iznosio 6 ispitanika. Omjer je prikazan grafom 4.

Graf 4. Upoznatost ispitanika s turističkom ponudom Sankt-Peterburga.

Izvor: vlastito istraživanje autora

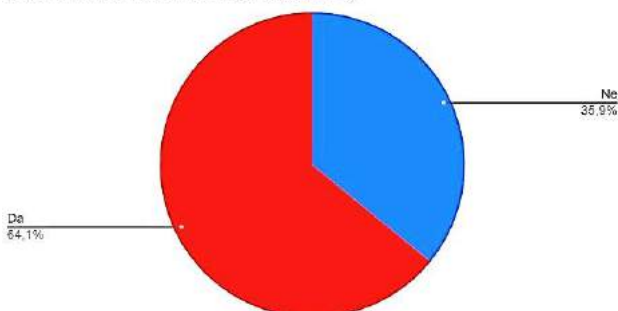
U trećem pitanju od ispitanika se tražilo da napišu svoje prve asocijacije, odnosno na što prvo pomisle kada čuju riječ Moskva. Pitanje je bilo otvorenog tipa te su ispitanici mogli davati više svojih odgovora. Najčešći odgovori su bili Crveni trg, Kremlj, crkva Vasilija Blaženog.

Četvrto pitanje bilo je postavljeno ispitanicima na isti način kao i prethodno, odnosno oni su trebali napisati svoje prve asocijacije kada čuju riječ Sankt-Peterburg. Najčešći odgovori su bili Ermitaž, Zimski dvorac, bijele noći, Peterhof/Peterhof itd.

Pitanje broj 5 je podijelilo ispitanike u dvije grupe. Najzastupljeniju grupu ispitanika čine oni koji su posjetili Moskvu i/ili Sankt-Peterburg i to 66 osoba, odnosno 64,1% dok 37 osoba ili 35,9% nikada nisu bili ni u jednom od navedenih gradova. Druga grupa ispitanika nadalje nastavila ispunjavati anketu od pitanja 16. Omjer je prikazan grafom 5.

Graf 5. Broj ispitanika koji su posjetili Moskvu i/ili Sankt-Peterburg.

Jeste li ikada posjetili Moskvu i/ili Sankt-Peterburg? (Ukoliko je odgovor ne, nastavite s pitanjem 16)

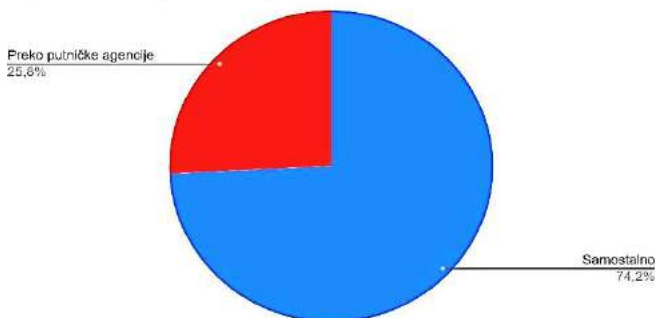

Izvor: vlastito istraživanje autora

Iduće pitanje bilo je namijenjeno onim ispitanicima koji su na prethodno pitanje odgovorili „da“ te se odnosilo na način organizacije putovanja u navedene destinacije. U ovom slučaju, kao što se vidi na grafu, većina ispitanika je organizirala svoje putovanje samostalno, točnije 49 osoba ili 74,2%, dok ostali, njih 17 ispitanika, što iznosi 25,8%, koristili su se uslugama turističke agencije kako bi organizirali svoje putovanje. Omjer je prikazan grafom 6.

Graf 6. Odgovor na pitanje: "Kako ste organizirali svoje putovanje?"

Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje "da", kako ste organizirali svoje putovanje?

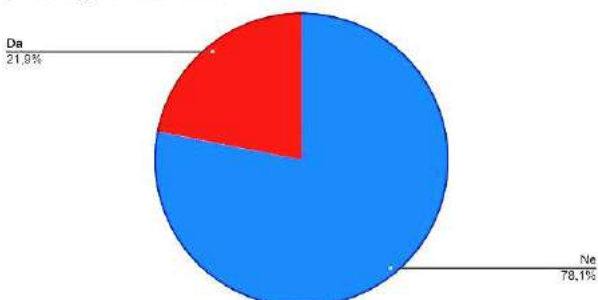

Izvor: vlastito istraživanje autora

Sedmo pitanje odnosi se na putovanje u navedene turističke destinacije za vrijeme pandemije COVID-19. Naime, ispitanici su trebali odgovoriti na pitanje: „Jeste li posjetili Moskvu i/ili Sankt-Peterburg za vrijeme pandemije COVID-19?“ Odgovori su bili sljedeći: „da“ je odgovorilo 16 osoba, točnije 21,9%, dok je „ne“ odgovorilo 57 osoba, što iznosi 78,1% od ukupno prikupljenih 73 odgovora. Omjer je prikazan grafom 7.

Graf 7. Broj ispitanika koji su posjetili Moskvu i/ili Sankt-Peterburg za vrijeme pandemije COVID-19.

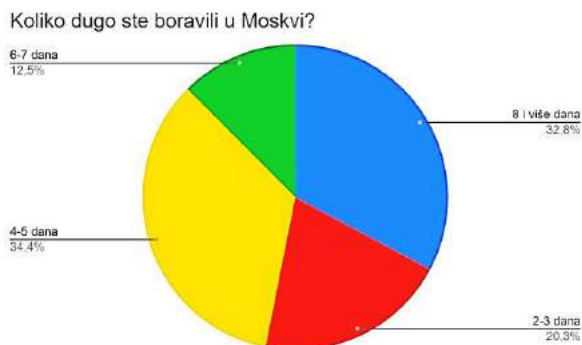
Jeste li posjetili Moskvu i/ili Sankt-Peterburg za vrijeme pandemije COVID-19?

Izvor: vlastito istraživanje autora

Sljedeće pitanje broj 8 odnosilo se na duljinu boravka u Moskvi. Između 4 i 5 dana u Moskvi je boravio najveći broj ispitanika, odnosno 22 osobe, što iznosi 34,4%, zatim prema grafu, 21 osoba ili 32,8% ispitanika boravili su u Moskvi čak 8 i više dana, a svega 2-3 dana u Moskvi je provelo 13 osoba, što iznosi 20,3% od sveukupno 64 odgovora. Najmanje zastupljena skupina ispitanika u gradu je boravila otprilike tjedan dana, točnije između 6 i 7 dana, to je 8 osoba ili 12,5% ispitanika. Omjer je prikazan grafom 8.

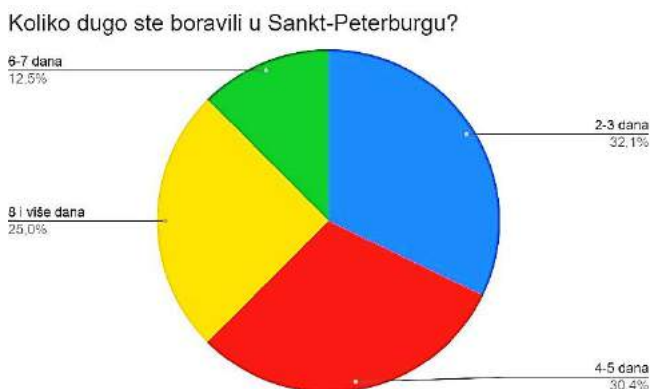
Graf 8. Duljina boravka ispitanika u Moskvi.

Izvor: vlastito istraživanje autora

Pitanje 9. bilo je postavljeno na isti način te se odnosilo na boravak ljudi u gradu Sankt-Peterburg. Sveukupno je u Sankt Peterburgu boravilo 56 osobe, od kojih 18 osoba, odnosno 32,1%, su provele između 2 i 3 dana, dok 30,4% ljudi, 17 osoba, boravilo je na tom području između 4 i 5 dana. Iznenadujuće je da se čak jedna četvrtina, to jest 25 % ili 14 osoba, zadržalo u Sankt- Peterburgu 8 i više dana. Omjer je prikazan grafom 9.

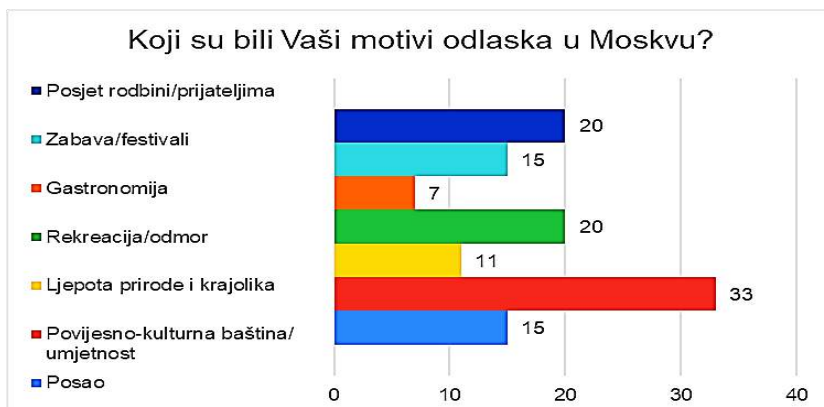
Graf 9. Duljina boravka ispitanika u Sankt-Peterburgu.

Izvor: vlastito istraživanje autora

Deseto pitanje se odnosilo na motive dolaska ispitanika u Moskvu. Najznačajniji motiv dolaska u Moskvu je povijesno-kulturna baština, upravo iz tog razloga većina ispitanika, čak 50,8%, točnije 33 osobe posjetile su taj grad. Drugi, prema zastupljenosti motiva dolaska, imaju podjednako 30,8% odnosno 20 osoba je posjetilo tu turističku destinaciju radi rekreacije/odmora te posjeta rodbini/prijateljima. Isti slučaj imamo i kod motiva „posao“ i „zabava/festivali“. Iz svake skupine ih je po 15, što iznosi 23,1%. Svega 7 osoba, odnosno 10,8%, otputovale su u Moskvu iz gastronomskih razloga. Omjer je prikazan grafom 10.

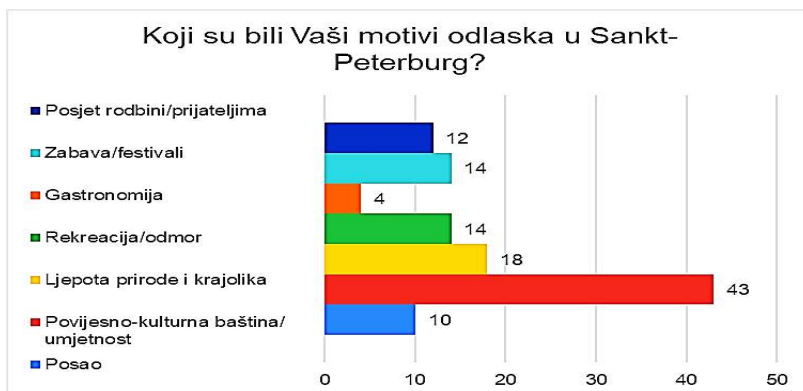
Graf 10. Motivi odlaska ispitanika u Moskvu.

Izvor: vlastito istraživanje autora

Slijedi pitanje 11 sastavljeno na isti način o motivima dolaska ljudi u Sankt-Peterburg. U ovom slučaju kao i u prošlom pitanju, najveći broj turista, točnije 43 osobe ili 74,1% ispitanika, odlazi u Sankt Peterburg s ciljem posjetiti povijesno-kulturne objekte. Drugi značajni motivi putovanja su rekreacija/odmor te zabava/festivali, gdje imamo isti broj ispitanika, točnije 14 osoba, što iznosi 24,1%. Budući da u Sankt Peterburg dolaze više ljudi zbog ljepote prirode i krajolika, može se zaključiti da je ova destinacija prigodnija za boravak u prirodi u odnosu na Moskvu. Omjer je prikazan na grafu 11.

Graf 11. Motivi odlaska ispitanika u Sankt-Peterburg.

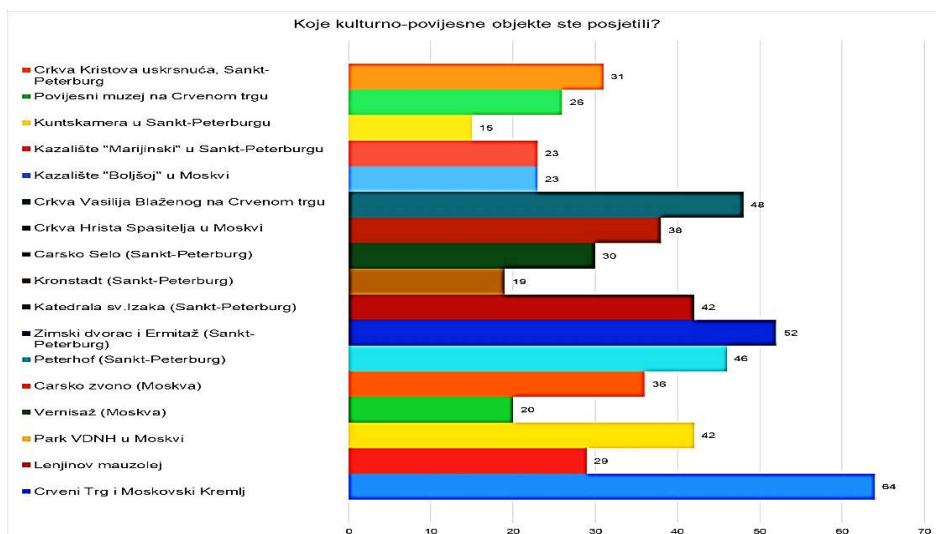

Izvor: vlastito istraživanje autora

Prema rezultatima 12. pitanja u kojem su ispitanici trebali odabrati kulturno-povijesne objekte kojese posjetili, može se sa sigurnošću zaključiti da je najpopularniji objekt, odnosno spomenik u Moskvi, a to je Crveni trg i Moskovski Kremlj, koji je posjetilo skoro sto posto ispitanika, točnije 64 osobe, što iznosi 97%. Drugi, prema popularnosti povijesno-kulturni spomenik posjetile su 52 osobe, što iznosi 78,8%, a to je Zimski dvorac i Ermitaž u Sankt-Peterburgu. Ostali, manje posjećeni i manje popularni objekti kao što su park VDNH u Moskvi i katedrala sv. Izaka u Sankt-Peterburgu imaju isti broj posjetitelja, po 42 osobe, što iznosi 63,6%. Također, među turistima su dosta popularni i crkva Vasilija Blaženog na

Crvenom Trgu u Moskvi, koju je posjetilo 48 osoba, što iznosi 72,7% i Peterhof u Sankt Peterburgu, koji su posjetile 46 osobe, što iznosi 69,7%. Omjer je prikazan na grafu 12.

Graf 12. Kulturno-povijesni objekti koje su posjetili ispitanici.

Izvor: vlastito istraživanje autora

U 13. pitanju od ispitanika se tražilo da navedu vrstu smještaja koju su odabrali za boravak u navedenim gradovima. Najrasprostranjeniji smještaj među turistima Moskve i Sankt Peterburga je hotel. Prema dobivenim rezultatima, 41 osoba, odnosno 63,1%, odabrale su tu vrstu smještaja. Omjer je prikazan na grafu 13.

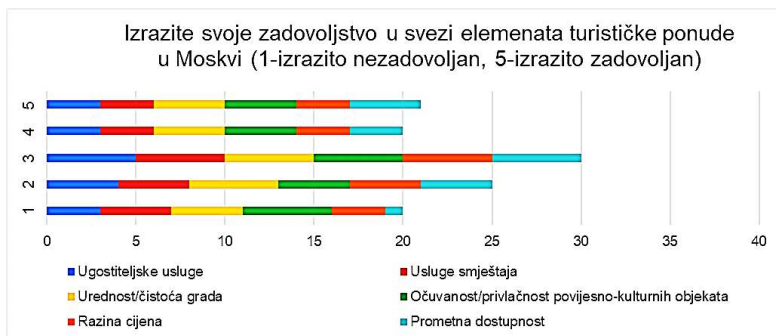
Graf 13. Vrste smještaja koje su odabrali ispitanici za boravak u navedenim gradovima.

Izvor: vlastito istraživanje autora

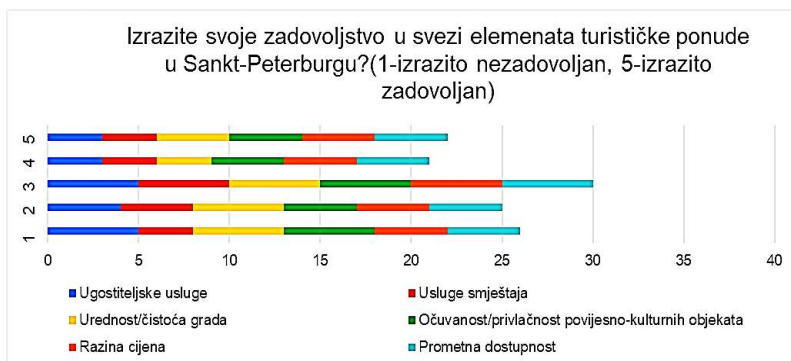
U 14. i 15. pitanju ispitanici su trebali izraziti svoje zadovoljstvo od 1 do 5, pri čemu je 1- izrazito nezadovoljan/na i 5-izrazito zadovoljan/na, u vezi određenih elemenata turističke ponude Moskve (14.pitanje) i Sankt-Peterburga (15. pitanje), kao što su ugostiteljske usluge, usluge smještaja, urednost/čistoća grada, očuvanost/privlačnost kulturno-povijesnih objekata, razina cijena te prometna dostupnost (javni prijevoz). Uglavnom, ocjene su bile između 4 i 5. Omjeri su prikazani na grafu 14. i na grafu 15.

Graf 14. Zadovoljstvo ispitanika u svezi elemenata turističke ponude u Moskvi.

Izvor: vlastito istraživanje autora

Graf 15. Zadovoljstvo ispitanika u svezi elemenata turističke ponude u Sankt-Peterburgu.

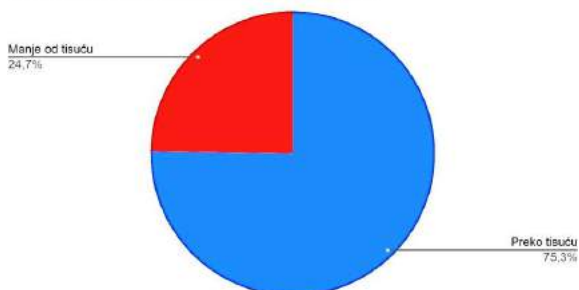

Izvor: vlastito istraživanje autora

Pitanja 15. i 17. odnosila su se na opća znanja ispitanika o kulturno-povijesnim objektima Moskve(16. pitanje) i Sankt Peterburga (17. pitanje). Naime, pitanje 16. bilo je: „Prema Vašem mišljenju, koliko povijesnih i kulturnih spomenika/objekata se nalazi u Moskvi?“ Većina ispitanika je dala ispravan odgovor. Omjeri su prikazani na grafovima 16 i 17.

Graf 16. Koliko kulturno-povijesnih objekata/spomenika se nalazi u Moskvi.

Prema Vašem mišljenju, koliko povijesnih i kulturnih spomenika/objekata se nalaze u Moskvi?

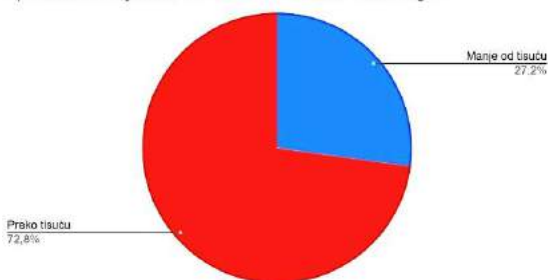

Izvor: vlastito istraživanje autora

Pitanje 17: „Prema Vašem mišljenju, koliko povijesnih i kulturnih spomenika/objekata se nalazi u Sankt-Peterburgu?“

Graf 17. Koliko kulturno-povijesnih objekata/spomenika se nalaze u Sankt-Peterburgu.

Prema Vašem mišljenju, koliko povijesnih i kulturnih spomenika/objekata se nalaze u Sankt-Peterburgu?

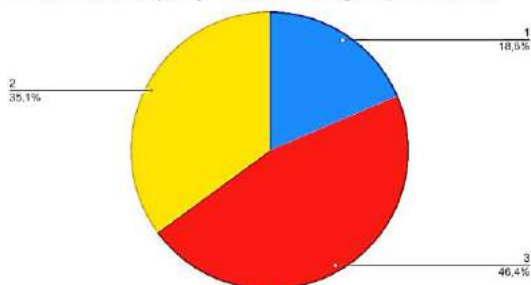

Izvor: vlastito istraživanje autora

Iduće 18. pitanje također se odnosilo na opća znanja ispitanika o povijesti grada Sankt Peterburga, točnije što oni misle, koliko puta je grad bio preimenovan. Većina ispitanika je dala ispravan odgovor. Omjer je prikazan na grafu 18.

Graf 18. Koliko puta je Sankt-Peterburg bio preimenovan?

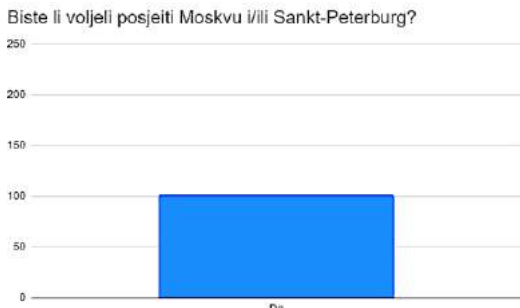
Što mislite, koliko puta je Sankt-Peterburg bio preimenovan?

Izvor: vlastito istraživanje autora

U 19. pitanju svi ispitanici jednoglasno su odgovorili „da“ na pitanje: „Biste li voljeli posjetiti Moskvu i/ili Sankt-Peterburg?“ Omjer je prikazan na grafu 19.

Graf 19. Odgovor na pitanje: "Biste li voljeli posjetiti Moskvu i/ili Sankt-Peterburg?"

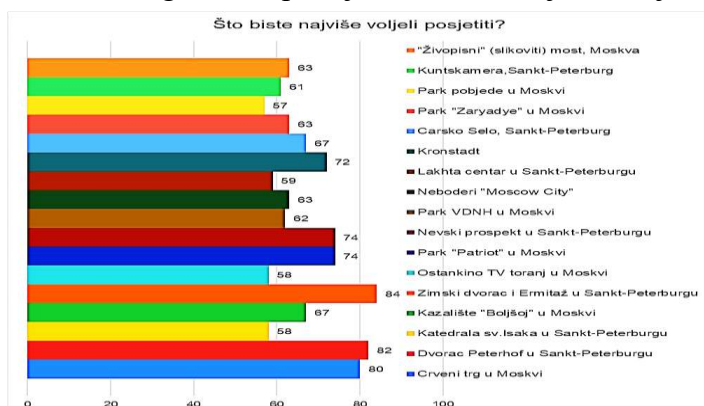
Izvor: vlastito istraživanje autora

Dalje, u 20. pitanju, koje je uključivalo i fotografije svih navedenih kulturno-povijesnih objekata, ispitanike se pitalo što bi oni najviše voljeli posjetiti. Njima je bila pružana mogućnost odabira više različitih popularnih objekata u Moskvi i Sankt-Peterburgu.

Najpopularniji odgovor je bio Zimski dvorac i Ermitaž u Sankt-Peterburgu koji su odabrala 84 ispitanika, što iznosi 84%. Omjer je prikazan na grafu 20.

Graf 20. Odgovor na pitanje: "Što biste najviše voljeli posjetiti?"

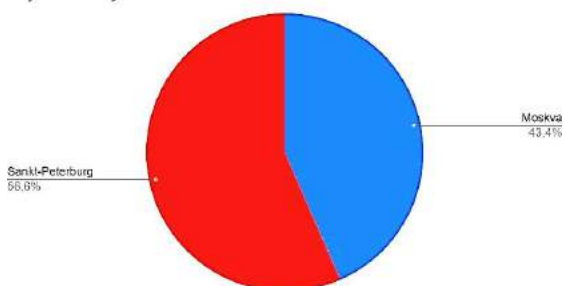

Izvor: vlastito istraživanje autora

Zadnje pitanje koje je obuhvaćalo temu istraživanja bilo je: „Prema Vašem mišljenju, koja je od ovih turističkih destinacija najatraktivnija?“ Većina ispitanika je odgovorila Sankt-Peterburg i to 56 osoba, što iznosi 56,6%. Omjer je prikazan na grafu 21.

Graf 21. Odgovor na pitanje: "Koja je destinacija najatraktivnija?"

Prema Vašem mišljenju, koja je od ovih turističkih destinacija najatraktivnija?

Izvor: vlastito istraživanje autora

9.4. Ograničenja istraživanja

Može se izdvojiti nekoliko ograničenja ovog istraživanja. Prvo proizlazi iz problema ograničenosti vremena za provođenje anketnog upitnika. Da bi se prikupilo što više podataka odnosno odgovora ispitanika, te da bi istraživanje bilo što učinkovitije, potrebno je duže vremensko razdoblje. Budući da jedan od ciljeva istraživanja obuhvaća uključivanje što većeg broja ljudi različite starosne dobi, pitanja moraju biti sastavljena s velikom preciznošću, uzimajući u obzir različite preferencije i ukuse svih starosnih skupina, kako bi bila namijenjena i mlađim i starijim skupinama ispitanika. Također, unatoč lakoći provođenja takve vrste istraživanja kao što je online anketni upitnik, postoje određene poteškoće prikupljanja samih podataka od ispitanika, točnije u vezi ispunjavanja anketnog

upitnika. Naime, među ispitanicima je popularna tendencija preskakanja određenih pitanja i unošenja pogrešnih odgovora što otežava provjeru valjanosti unesenih odgovora i interpretaciju, odnosno analizu dobivenih podataka.

10. ZAKLJUČAK

Nakon provedbe istraživanja i izrade ovog završnog rada, može se zaključiti da zahvaljujući širokoj turističkoj ponudi, koju u većoj mjeri stvaraju bogata kultura i povijest Moskve i Sankt Peterburga, da su oba grada na putu razvoja jačeg turističkog potencijala, osobito u područjima kulturnog i obrazovnog oblika turizma, te na putu povećanja razina prepoznatljivosti, posjećenosti te samog turističkog ugleda u budućnosti. Prikupljeni podaci pokazuju da određeni objekti kulture i povijesti zaista imaju mogućnost postati svjetski poznati simboli ovih turističkih destinacija, poput Crvenog trga i Kremlja u Moskvi te Zimskog dvorca i Ermitaža u Sankt-Peterburgu. Upravo je to razlog težeg uspoređivanja ovih glavnih turističkih destinacija Rusije koje posjeduju zaista raznovrsnu kulturu i široku povijest. Iznenađujući podatak o konkurenciji u vezi atraktivnosti između dva grada pokazuje da većina ispitanika u provedenom istraživanju, i to njih 56,6%, smatra Sankt-Peterburg atraktivnijom destinacijom od Moskve koja već desetljećima drži titulu najposjećenijeg grada. Taj podatak govori o tome da je istraživanje pokazalo svoj učinak, odnosno uspješno podići upečatljivost i prepoznatljivost kulturne sjeverne prijestolnice i dokazalo da ona ipak može biti konkurent svjetski poznatoj metropoli. Na temelju obrađene informacije, može se također potvrditi podatak da je Moskva, kao turistička destinacija pogodnija za odmor, rekreaciju, zabavu te za poslovne svrhe, dok Sankt Peterburg više privlači turiste svojom ljepotom prirode, krajolika, poviješću te arhitekturom samog grada. Može se sa sigurnošću reći da obje destinacije imaju snažno razvijene različite turističke sadržaje, od sportskih i zabavnih do kulturnih i povijesnih, što ih čini jednim od svjetski najboljih i najpoželjnijih destinacija za putovanje.

Sama tema kulturno-povijesne baštine zapravo igra važnu ulogu u različitim aspektima. Gledajući s aspekta kulture i povijesti, bitno je voditi brigu o očuvanju objekata koji nose kulturno-povijesni karakter jer upravo oni u velikoj mjeri pridonose postojanju i obogaćenju ne samo čovjeka, odnosno stanovnika određene zemlje, već i turističkih sadržaja i turističke ponude pojedinih destinacija. To utječe na ekonomski i gospodarski razvoj ne samo na razini gradova i zemlje, već i na globalnoj međunarodnoj razini, što stvara ugled zemlje i turističku sliku, imidž za posjetitelje/turiste.

Kulturna baština uključuje ne samo objekte koje je izradio čovjek, već i prirodne spomenike koji su bili, a mogu još biti, od posebne vrijednosti za određenu kulturu. To mogu biti mjesta rituala i ceremonija ili objekti žive i nežive prirode – drveće, stijene, slapovi. Štoviše, kulturna baština nije ograničena na materijalne objekte koji se mogu vidjeti i dodirnuti. Ona se može sastojati i od nematerijalnih pokazatelja: vjerovanja, znanja, tradicije, običaja, usmene povijesti, narodne umjetnosti, nacionalnih obreda, rituala, vještina koje utjelovljuju povijest, identitet i duhovno jedinstvo naroda.

Moskva i Sankt Peterburg oduvijek su bili uključeni u najvažnije povijesne i političke događaje, budući da su središta kulture, znanstvenog i gospodarskog napretka te igraju važnu ulogu u životu

zemlje. Mnogi smatraju da Rusija ima dva glavna grada. O tome govori prilično visok životni standard u Sankt Peterburgu i Moskvi. Prema istraživanju udruge turoperatora, za prvih 8 mjeseci 2022. broj turističkih dolazaka u Sankt Peterburg iznosio je 5,54 milijuna. U usporedbi s istim razdobljem 2021., turistički tok u grad porastao je za više od 30%. Prema riječima gradonačelnika, ugostiteljstvo glavnog grada postupno se oporavlja, unatoč nepovoljnim prognozama i brojnim poteškoćama. Tako je 2021. godine Moskvu posjetilo 16,9 milijuna turista, što je 25% više nego godinu dana ranije. Precizirao je da je u razdoblju od siječnja do lipnja 2022. glavni grad posjetilo 9 milijuna gostiju, što je 7% više nego u prvoj polovici 2021. "Porastao je i broj turista. 3,3 milijuna ljudi došlo je u Moskvu bez noćenja, što je 5% više nego u prvoj polovici 2021. Velika većina gostiju - 8,3 milijuna ljudi - stanovnici su drugih regija Rusije." Povijesni i kulturni turizam u Ruskoj Federaciji u cjelini, a posebno u Moskvi, stabilno se razvija. Osobito visoke stope bilježe se za takvu podvrstu kao što je kulturni i rekreacijski turizam, jer samo u Moskvi postoji više od 400 muzeja, 200 izložbenih dvorana i galerija, 129 kazališta, 160 arhitektonskih spomenika. Moskva se može pohvaliti koncentracijom jedinstvenih turističkih resursa koji su objekti nacionalne, svjetske kulturne i povijesne baštine.

LITERATURA

1. Abramkina E., 2019. Katedrala Vasilija Blaženog: str. 8
2. Aldonina R., 2009. Moskovski Kremlj: str. 12
3. Aleksandrova A., Aigina E., 2015., Moscow in city-centric structure of global tourism space, Lomonosov Moscow State University: str. 585-586
4. Anisimov A., 2017. Zgrade kazališta u Moskvi: str. 34-141
5. Bailey E., History: Primary & Secondary Sources . [online]. Dostupno na: <https://guides.lib.uw.edu/tacoma/history> (31.8.2022).
6. Balashov A., The estimation of prospects of development of the tourist destination, North-West institute of management: str. 77
7. Belyaev L., Glazunova O., Grigoryan S., Elkina I., Shulyaev S., 2019. Arheologija moskovskog samostana Novodevichy: prvi rezultati: str. 177
8. Bokareva O., 2020. Kolomenskoye 1960-2010: str. 20
9. Bozorova S., Toyirova S., Alimova Sh. Main features of advertising in tourism. Tourism and hotel business department. Bukhara state university: str. 38
10. Chernoberezhenskaya E., 2008., Sankt-Peterburg: str. 21-243
11. Démonja D., Gredičak T., 2015. Tourism and culture in the function of local economic development: str.
12. Dunaeva, Y., 2019. Povijest Moskve: str. 4-6
13. Fomina E., 2016. Povijesno-kulturni turizam:
14. Gordin, V., Matetskaya, M., 2012. Creative tourism in Saint Petersburg: the state of the art, Journal of Tourism Consumption and Practice: str. 55-68
15. Gredičak T., 2008. The tourism function of cultural heritage: str. 207
16. ICOMOS, Međunarodno vijeće za spomenike i spomeničke cjeline, 2002, Cultural Heritage
17. Lashenko N., Gurari M., 2013. Kulturna baština kao smjernica urbanog razvoja Moskve u 21. stoljeću: str. 35-36
18. Meskell L., 2018. A future in ruins: UNESCO, world heritage, and the dream of peace: str. 16
19. Odjel za nacionalnu politiku međuregionalnih odnosa i turizma grada Moskve, 2016. Šetnje Moskvom: str. 5
20. Ostroumov O., 2021. Turizam. Promicanje ruskog turističkog proizvoda: mogućnosti i realnost: str. 63
21. Savarenskaya T., 1997. Arhitektonske cjeline Moskve u 15. i početkom 20. stoljeća. Načela umjetničkog jedinstva: str. 186-231
22. Savelyev Y., 2012. Katedrala Krista Spasitelja: str. 4
23. Sementsov S., 2011. The historical centre of St.-Petersburg together with the groups of

-
- monuments connected with it» as a world heritage object: problems of specification and adaptation to modern requirements of UNESCO
24. Sheresheva M., (2020), Coronavirus and tourism. Population and Economics: str. 72
  25. Sorokin A., Kalabuhova G., 2020. Aktualna pitanja humanističkih znanosti. Moskovsko gradsko pedagoško sveučilište: str. 105
  26. TASS, 2021. Oko 13,4 milijuna gostiju posjetilo je Moskvu u prvoj polovici 2021. godine
  27. Tourism department, Russian Federation Ministry of economic development and trade, 2003. Saint-Petersburg: str. 55
  28. The State Academic Bolshoi Theatre of Russia, 2011. [online]. Dostupno na: <https://2011.bolshoi.ru/en/about/hist/history/> (13.9.2022)
  29. UNESCO, 2003. Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage.
  30. UNWTO, 2020. Framework Convention on Tourism Ethics: str. 15
  31. Uprava grada Sankt-Peterburga, 2022. Razvoj turističkog tržišta.
  32. Vinogradova E., 2020. Kako će se promijeniti turizam nakon pandemije
  33. Zamyatina N., Zbarskaya A., 2018. Exploitation of UNESCO world heritage objects in tourism: str. 80
  34. Zinovyeva, O., 2014. Osmo svjetsko čudo. VDNH: str. 19

POPIS GRAFOVA

Graf 1. Struktura ispitanika po spolu.....	29
Graf 2. Struktura ispitanika po dobi.	30
Graf 3. Upoznatost ispitanika s turističkom ponudom Moskve.	30
Graf 4. Upoznatost ispitanika s turističkom ponudom Sankt-Peterburga.	31
Graf 5. Broj ispitanika koji su posjetili Moskvu i/ili Sankt-Peterburg.....	31
Graf 6. Odgovor na pitanje: "Kako ste organizirali svoje putovanje?"	32
Graf 7. Broj ispitanika koji su posjetili Moskvu i/ili Sankt-Peterburg za vrijeme pandemije COVID-19.	32
Graf 8. Duljina boravka ispitanika u Moskvi.	33
Graf 9. Duljina boravka ispitanika u Sankt-Peterburgu.	33
Graf 10. Motivi odlaska ispitanika u Moskvu.	34
Graf 11. Motivi odlaska ispitanika u Sankt-Peterburg.	34
Graf 12. Kulturno-povijesni objekti koje su posjetili ispitanici.	35
Graf 13. Vrste smještaja koje su odabrali ispitanici za boravak u navedenim gradovima.	35
Graf 14. Zadovoljstvo ispitanika u svezi elemenata turističke ponude u Moskvi.	36
Graf 15. Zadovoljstvo ispitanika u svezi elemenata turističke ponude u Sankt-Peterburgu.	36
Graf 16. Koliko kulturno-povijesnih objekata/spomenika se nalaze u Moskvi.	36
Graf 17. Koliko kulturno-povijesnih objekata/spomenika se nalaze u Sankt-Peterburgu.....	37
Graf 18. Koliko puta je Sankt-Peterburg bio preimenovan?	37
Graf 19. Odgovor na pitanje: "Biste li voljeli posjetiti Moskvu i/ili Sankt-Peterburg?"	37
Graf 20. Odgovor na pitanje: "Što biste najviše voljeli posjetiti?"	38
Graf 21. Odgovor na pitanje: "Koja je destinacija najatraktivnija?"	38

POPIS SLIKA

Slika 1. Kazalište "Lenkom"	11
Slika 2. Kazalište "Sovremennik"	11
Slika 3. Tretjakovska galerija.	12
Slika 4. "Boljšoj teatr" ("Veliko" kazalište).	13
Slika 5. Izložba dostignuća narodnog gospodarstva (VDNH).	14
Slika 6. Katedrala Vasilija Blaženog.	15
Slika 7. Katedrala Krista Spasitelja.	15
Slika 8. Kremlj.....	16
Slika 9. Crveni Trg.	17
Slika 10. Muzej "Kunstkamera"	18
Slika 11. Državni Ermitaž.	19
Slika 12. Operno i baletno kazalište "Marijinski".	19
Slika 13. Tvrđava Petra i Pavla.	20
Slika 14. Katedrala Svetog Izaka.....	21
Slika 15. Kazanjska katedrala.....	21
Slika 16. Petergof.	22
Slika 17. Ansambl Novodjevičkog samostana.	23
Slika 18. Crkva Uzašašća u Kolomenskoye	23

PRILOZI

Anketni upitnik

Koliko ste upoznati s turističkom ponudom Moskve?

	1	2	3	4	5	
uopće nisam upoznat/a	☐	☐	☐	☐	☐	izrazito sam upoznat/a

Koliko ste upoznati s turističkom ponudom Sankt-Peterburga?

	1	2	3	4	5	
uopće nisam upoznat/a	☐	☐	☐	☐	☐	izrazito sam upoznat/a

Na što prvo pomislite kada čujete riječ Moskva? (npr. znamenitosti koje su Vama poznate itd) *

Tekst dugog odgovora

Na što prvo pomislite kada čujete riječ Sankt-Peterburg?(npr. znamenitosti koje su Vama poznate itd) *

Tekst dugog odgovora

Jeste li ikada posjetili Moskvu i/ili Sankt-Peterburg? (Ukoliko je odgovor ne, nastavite s pitanjem 16) *

- Da
- Ne

Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje "da", kako ste organizirali svoje putovanje?

- Samostalno
- Preko putničke agencije

Jeste li posjetili Moskvu i/ili Sankt-Peterburg za vrijeme pandemije COVID-19?

- Da
- Ne

Koliko dugo ste boravili u Moskvi?

- 2-3 dana
- 4-5 dana
- 6-7 dana
- 8 i više dana

Koliko dugo ste boravili u Sankt-Peterburgu?

- 2-3 dana
- 4-5 dana
- 6-7 dana
- 8 i više dana

Koji su bili Vaši motivi odlaska u Moskvu?

- Povijesno-kulturna baština/umjetnost
- Ljepota prirode i krajolika
- Rekreacija /odmor
- Posao
- Gastronomija
- Zabava/festivali
- Posjet rodbini/prijateljima
- Ostalo...

Koji su bili Vaši motivi odlaska u Sankt-Peterburg?

- Povijesno-kulturna baština/umjetnost
- Ljepota prirode i krajolika
- Rekreacije /odmor
- Posao
- Gastronomija
- Zabava/festivali
- Posjet rodbini/prijateljima
- Ostalo...

Koje kulturno-povijesne objekte ste posjetili? (pod ostalo možete dodati svoj odgovor)

- Crveni Trg i Moskovski Kremij
- Lenjinov mauzolej
- Park VDNH u Moskvi
- Vernisaž (Moskva)
- Carsko zvono (Moskva)
- Peterhof (Sankt-Peterburg)
- Zimski dvorac i Ermitaž (Sankt-Peterburg)
- Katedrala sv.Izaka (Sankt-Peterburg)
- Kronstadt (Sankt-Peterburg)

- Carsko Selo (Sankt-Peterburg)
- Crka Hrista Spasitelja u Moskvi
- Crkva Vasilija Blaženog na Crvenom trgu u Moskvi
- Kazalište "Boljšoj" u Moskvi
- Kazalište "Marijinski" u Sankt-Peterburgu
- Kuntskamera u Sankt-Peterburgu
- Povijesni muzej na Crvenom trgu u Moskvi
- Crkva Kristova uskrsnuća, Sankt-Peterburg
- Ostalo...

Koju vrstu smještaja ste odabrali za boravak u navedenim gradovima?

- Hotel
- Apartman/stan
- Soba
- Hostel
- Privatni smještaj (rodbina/prijatelji)
- Ostalo...

Izrazite svoje zadovoljstvo u svezi elemenata turističke ponude u Moskvi (1- Izrazito nezadovoljan/na, 5-Izrazito zadovoljan/na)

	1	2	3	4	5
Ugostiteljske u...	☐	☐	☐	☐	☐
Usluge smješta...	☐	☐	☐	☐	☐
Urednost/čisto...	☐	☐	☐	☐	☐
Očuvanost/priv...	☐	☐	☐	☐	☐
Razina cijena	☐	☐	☐	☐	☐
Prometna dost...	☐	☐	☐	☐	☐

Izrazite svoje zadovoljstvo u svezi elemenata turističke ponude u Sankt-Peterburgu (1- Izrazito nezadovoljan/na, 5-Izrazito zadovoljan/na)

	1	2	3	4	5
Ugostiteljske u...	☐	☐	☐	☐	☐
Usluge smješta...	☐	☐	☐	☐	☐
Urednost/čisto...	☐	☐	☐	☐	☐
Očuvanost/priv...	☐	☐	☐	☐	☐
Razina cijena	☐	☐	☐	☐	☐
Prometna dost...	☐	☐	☐	☐	☐

Prema Vašem mišljenju, koliko povijesnih i kulturnih spomenika/objekata se nalaze u Moskvi?

- Preko tisuću
- Manje od tisuću

Prema Vašem mišljenju, koliko povijesnih i kulturnih spomenika/objekata se nalaze u Sankt-Peterburgu?

- Preko tisuću
- Manje od tisuću

Što mislite, koliko puta je Sankt-Peterburg bio preimenovan?

- Nikad
- 1
- 2
- 3

Biste li voljeli posjetiti Moskvu i/ili Sankt-Peterburg?

- Da
- Ne

Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje "da", što biste najviše voljeli posjetiti? (pod ostalo možete dodati svoj odgovor)

- Crveni trg u Moskvi

- Dvorac Peterhof u Sankt-Peterburgu (kompleks palača i okolnih parkova, nekadašnja rezidencija Petra Ve...

- Katedrala sv. Isaka u Sankt-Peterburgu

- Kazalište "Boljšoj" u Moskvi

- Zimski dvorac i Ermitaž u Sankt-Peterburgu (nekadašnja rezidencija rus. careva, uključuje umjetnički i kul...

- Ostankino TV toranj u Moskvi

- Park "Patriot" u Moskvi (uključuje povijesne spomenike, muzeje, hram itd)

- Nevski prospekt u Sankt-Peterburgu (ili još Nevska avenija je najveća i najvažnija ulica u Sankt Peterburg...

- Park VDNH u Moskvi (nekada najveća izložba postignuća narodne privrede u cijelom SSSR-u, a sada park ...

- Neboderi "Moscow City"

- Lakhta centar u Sankt-Peterburgu (najviša zgrada u Europi)

- Kronstadt (lučki grad, smješten na otoku Kotlin koji službeno pripada Sankt-Peterburgu)

- Carsko Selo, Sankt-Peterburg (Muzejski kompleks uključuje: Katarinin park s paviljonima i palačom unuta...)

- Park 'Zaryadye' u Moskvi (poznat je po 'lebdećem' mostu bez ijedne podupiruće konstrukcije, u sklopu p...)

- Park pobjede u Moskvi

- Kuntskamera, Sankt-Peterburg (Kuntskamera je prvi muzej u Rusiji, u zgradi Kunstammer nalazi ...)

- "Živopisni" (slikoviti) most, Moskva (najviši ovješeni most u Europi)

- Ostalo...

Prema Vašem mišljenju, koja je od ovih turističkih destinacija najatraktivnija?

- Moskva
 Sankt-Peterburg

Spol *

- Muško
 Žensko

Dob *

- 18-25
 26-35
 36-45
 46-55
 56-65
 Više od 65